

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
ZDRAVOTNĚ SOCIÁLNÍ FAKULTA

DIPLOMOVÁ PRÁCE

2007

Ilona Šturmová

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

ZDRAVOTNĚ SOCIÁLNÍ FAKULTA

Sociální důsledky patologického hráčství

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce:
Josef Kříž

Autor: MUDr.
Ilona Šturmová

2007

Social consequences of pathological gambling

Gambling pathology is being defined according to the international classification as a disorder which consists in frequent gambling episodes, which are dominating in the life of subject on the expense of social, material, family and working values and commitments. People affected by this disorder could put at risk their employments, falling in severe debts and lying, or violating the law, to gain some money, or escaping their payments for debts. The affected describe the intensive instinct of the game, which is hard to handle, together with consideration of thoughts and imaginations of playing and surroundings, which is accompanying this activity. The constant frequency of gambling serves as a diagnostic guidance, which continues and often increases through aftermath consequences, such as getting poor, violated family bonds and the disruption of personal life.

After the year 1989 there have been an increase in the hazardous games for many reasons. Mainly it was caused by generally access to gambling machines and by weakened controlling. Even though there have been not such a high percentage of addicted individuals on gambling machines, as it is today. Hence gambling pathology is not a new event, but is becoming continually serious. By guessing there is a population of 0,5-1% suffering of gambling pathology. The large number of the population is being indirectly affected, for example members of the gambling family or the victims of the crime, which has a close relation to gambling. The primary factor that could lead to gambling could be unsatisfied family bonds and problems with communications. The pathogenic moment is the losing or deformation of rationality. Even though the gambler is noticing his conduct, he still ends up in the circulation of playing and looking for money. At this moment the secondary consequences arise for the desperate playing. The problem is also as a result of the continual increase of the number and especially the easy access to the gambling machines situated in gaming houses, casinos and restaurants. In Czech Republic there is 200 people falling on one gambling machine. This number is higher than in any other countries. Although still, our community is not fully aware of the seriousness and consequences of the gambling

pathology, and as from the point of the addicted person, likewise the whole community. The more often then we encounter with a huge aftermath.

The gambler is progressively losing everything. Family, friends, hobbies, status, love and the courage to return in normal life . More often are health consequences, of which may be an increased teeth cavity, sliming, stomach difficulties, sleeplessness, depression, nervousness, anxiety. The body becomes exhausted, increases the risk of hart diseases, increasing blood pressure, possible intestinal illness, diabetes, or diseases. Often it happens that an under aged person becomes a pathologic player. More information about problems of pathologic gaming and especially about its consequence should be brought closer to the people.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „Sociální důsledky patologického hráčství“ vypracovala samostatně a použila jsem jen pramenů, které cituji a uvádím v příložené bibliografii.

V Českých Budějovicích 28.5. 2007

Poděkování

Na tomto místě bych chtěla poděkovat především panu MUDr. Josefu Křížovi za cenné rady a spolupráci. Také bych chtěla poděkovat klientům PL Červený Dvůr, kteří mi poskytli mnoho informací během svého nesnadného životního období.

OBSAH

ÚVOD	13
1. SOUČASNÝ STAV PATOLOGICKÉHO HRÁČSTVÍ	15
1.1. HISTORIE.....	15
1.1.1. <i>Patologické hráčství (F 63,0)</i>	15
1.1.2. <i>Hráčství a sázkařství (Z 72,6)</i>	17
1.1.3. <i>Epidemiologie hazardních her</i>	17
2.2. DIAGNOSTICKÁ KRITÉRIA PATOLOGICKÉHO HRÁČSTVÍ	25
2.2.1. <i>Dotazníky na patologické hráčství</i>	26
2.3. OHROŽENÉ SKUPINY	26
2.3.1. <i>Muž, žena, dítě, jako patologický hráč</i>	26
2.3.2. <i>Jiné závislosti</i>	27
2.4. FORMY HAZARDNÍ HRY	27
2.4.1. <i>Hazardní a nehazardní automaty</i>	27
2.4.2. <i>Kasina</i>	28
2.4.3. <i>Další formy</i>	28
2.5. STADIA ROZVOJE PATOLOGICKÉHO HRÁČSTVÍ.....	30
2.5.1. <i>Stadium výher</i>	30
2.5.2. <i>Stadium prohrávání</i>	30
2.5.3. <i>Stadium zoufalství</i>	31
2.5.4. <i>Hráčské bludy</i>	31
2.6. SOCIÁLNÍ DŮSLEDKY PATOLOGICKÉHO HRÁČSTVÍ.....	33
2.6.1. <i>Trestná činnost</i>	33
2.6.2. <i>Sebevražedné tendence</i>	35
2.6.3. <i>Zdravotní důsledky</i>	36
2.7. RODINA A OKOLÍ PATOLOGICKÉHO HRÁČE	36
2.7.1. <i>Fáze popírání</i>	37
2.7.2. <i>Fáze stresu</i>	37
2.7.3. <i>Fáze vyčerpání</i>	37
2.8. CESTA ZE ZÁVISLOSTI	38
2.8.1. <i>Ústavní léčba</i>	39

2.8.2. Ambulantní léčba.....	40
2.8.3. Zařízení pro léčbu patologického hráčství.....	40
2. 9. STÁDIA UZDRAVOVÁNÍ	42
2.9.1. Stádium kritičnosti.....	42
2.9.2. Stádium znovuvytvoření	42
2.9.3. Fáze růstu.....	42
2. 10. ZVLÁDÁNÍ KRIZÍ	42
2.10.1. Recidiva.....	43
2.10.2. Prevence	44
2.11. PROVOZOVÁNÍ HRACÍCH PŘÍSTROJŮ.....	47
2.11.1. Platná legislativní úprava	48
2.11.2. Druhy hracích přístrojů	49
2.11.3. Internetová kasina a legislativa EU.....	51
2. CÍLE PRÁCE	53
3. METODIKA.....	54
3.1. METODOLOGICKÝ POSTUP.....	54
3.2. CHARAKTERISTIKA VÝZKUMNÉHO SOUBORU	55
4. VÝSLEDKY	56
5. DISKUZE	82
6. ZÁVĚR.....	92
7. SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	94
8. KLÍČOVÁ SLOVA.....	101
9. PŘÍLOHY.....	102

ÚVOD

Cítil jsem na srdci tíhu, jako bych nesl na bedrech svět. Osamělý, s pažemi zkříženými na prsou, opřený ve večerním větru o strom, byl jsem zárukou všem, kdo ve mně potřebovali najít svůj smysl, neboť ho ztratili... [Antoine de Saint-Exupéry]

Po roce 1989 u nás nastal doslova boom hazardních a her a to z mnoha důvodů. Především to bylo způsobeno všeobecnou dostupností hracích automatů a velmi chabou kontrolovatelností. I přes to dříve u nás nebylo tak vysoké procentní zastoupení osob závislých na hracích automatech, jako je tomu dnes. Odhadem trpí patologickým hráčstvím 0,5-1% populace. Velký počet lidí je postižen nepřímo, například členové rodin patologických hráčů nebo oběti zločinnosti, která má k hráčství vztah.

Patologické hráčství tedy není novým jevem, ale stává se stále závažnějším. Příčinou se stává stále vyšší počet a především snadná dostupnost hracích automatů umístěných v hernách, kasinech a restauracích. Na jeden hrací automat u nás připadá 200 lidí. Tento počet je daleko vyšší než v jiných zemích. I přes to, si naše společnost plně neuvědomuje závažnost a dopady patologického hráčství, a to jak z hlediska závislé osoby, rovněž tak i celé společnosti. Čím dál častěji se tedy setkáváme s velmi širokými sociálními důsledky, které jsou právě jeho následkem.

I pro mne bylo patologické hráčství dlouhou dobu tabu. Až do doby, kdy této hráčské vášni podlehl jeden můj blízký člověk. Měla jsem možnost sledovat, jak může být touha po hře silná. Tato touha napadne jakéhokoliv člověka, bez ohledu na barvu pleti, kulturu, či vzdělání. Patologický hráč je jakoby zbaven smyslů a ztrácí pojem o reálném světě. Když si začne uvědomovat svoji závislost, je již většinou v bludném kruhu dluhů, lží a nesnází.

Člověk je již od přírody tvor hravý. Už od útlého věku slýcháme v pohádkách, jak se hloupý Honza stal králem. Spadlo mu bohatství přímo do klína a tak stejně jako on mnoho z nás sní o velké výhře, o finančním zajištění, které nám může přinést klid, štěstí, či změnu k lepšímu. A tak hráč házeje mince do automatu sní o takové výhře a neví, že s každou další se od této vize jen vzdaluje. Pro hráče, je to forma úniku od

problémů všedního života. Navíc má tolik vytouženou společnost a navíc nelehkého soupeře, s kterým tak rád soutěží. Patologické hráčství tělo nejprve neničí, ale pomalu rozkládá duši. Ruinuje člověka finančně, existenčně a hlavně lidsky. Hráč postupně ztrácí všechno – peníze, rodinu, postavení, lásku, přátele, zdraví a nakonec i sám sebe.

S hrůzou zjišťuje, že všude kam se podívá, jsou dluhy a lidé, kteří mu již více nevěří. Začíná být úzkostný, trpí depresi a nespavostí a to ho zase vede zpátky na cestu zapomnění, tedy hraní. Nebo sáhne po dalším řešení, kterým je obvykle sebevražda.

Často je s gamblingem spojena věta: „Ano, také jednoho takového znám, teď je na mizině.“ Než někoho podobného potkáme, neuvědomíme si, že tato závislost je velmi podobná závislosti jiných tvrdých drogách.

Když jdu po ulici s „vyléčeným“ patologickým hráčem a zkusím se dívat jeho očima, najednou vidím tolik heren a blikajících nápisů hlásajících možnost velké výhry, že se mi až točí hlava. A s tím se patologický hráč vyrovnává každý den. Pochopitelně máme možnost volby, každý z nás, ale tyto nápisy jsou právě pro ty, kteří tuto vůli nemají. A tak mi to připadá podobné, jako kdyby místo každého nápisu stál dealer drog. Proto se domnívám, že je potřeba společnost varovat, aby viděla to, co vidím já. Je zarážející potkat v léčebně patologického hráče, který neměl tušení, že něco jako závislost na automatech existuje a byl velmi překvapen, že se neléčí sám. A přitom jsou příběhy těchto lidí tak smutně stejné.

Toto a mnoho jiných důvodů mě vedlo k napsání této práce a jsem přesvědčena, že kdyby má práce měla zachránit jediného člověka, tím, že mu včas podá odstrašující informaci, tak měla smysl. Chci znovu připomenout, co každého patologického hráče potká na konci jeho „hráčské kariéry“ a pokusit se o lepší informovanost široké veřejnosti, především těch, kteří si ještě minci do automatu nehodili.

1. SOUČASNÝ STAV PATOLOGICKÉHO HRÁČSTVÍ

1.1. Historie

Alea iacta est „Kostky jsou vrženy“, řekl Caesar, v bibli se vypráví, že „metali los o roucho Ježíšovo“ a hrací kostky, „vrhcáby“, obveselovaly naše předky. (49)

Velkolepá kasina s ruletami a jinými hrami vypadají jako výdobytek moderní doby. Opak je pravdou. Jako první propadli hazardu v Indii, a to už před dvěma tisíci lety. Tehdy vznikla jakási organizovaná kasina, ještě před tím se ale hazard provozoval neomezeně a bez dozoru. Už v té době si ale byla společnost vědoma rizik spojených s hazardními hrami, a proto vše začala regulovat. Před dvěma tisíci lety tak kasina spadala pod takzvaného superintendanta hazardních her, který jim poskytoval prostor a vybavení, dohlížel na dodržování pravidel a náleželo mu pět procent ze zisků. To hrací automaty vznikly mnohem později. Nejstarší pochází ze začátku 15. století, nejspíš ze Španělska, kde je také v barcelonském muzeu vystaven. Má tvar asi 80 centimetrů vysoké dřevěné skříňky, která má na spodu pružinu a ta vystřeluje tři kuličky. Jakmile se pružina uvolní, tři figurky natáhnou pravou ruku. Cílem hry je strefit se co největším počtem kuliček do jejich napřažených rukou. (3)

1.1.1. Patologické hráčství (F 63,0)

Patologické hráčství uznala Americká psychiatrická asociace jako nemoc v roce 1980. Byla vydána 3. revize Diagnostického a statistického manuálu duševních poruch Americké psychiatrické společnosti (DSM-III).(56)

U nás se diagnóza patologického hráčství oficiálně používá od 1.1.1994.(30)

Patologické hráčství je podle MKN-10 definováno jako porucha spočívající v častých opakovaných epizodách hráčství, které dominují v životě subjektu na úkor sociálních,

materiálních, rodinných a pracovních hodnot a závazků. Lidé trpící touto poruchou mohou riskovat své zaměstnání, velmi se zadlužit a lhát, nebo porušovat zákon, aby získali peníze, nebo unikli placení dluhů. Postižení popisují intenzivní puzení ke hře, které lze těžko ovládnout, spolu se zaujetím myšlenkami a představami hraní a okolností, jež tuto činnost doprovázejí. K diagnostickým vodítkům patří trvale se opakující hráčství, které pokračuje a často i vzrůstá přes nepříznivé sociální důsledky, jako je zchudnutí, narušené rodinné vztahy a rozkol osobního života. **(17,51)**

Nutkání ke hře je spojeno s vnitřním napětím a dysforickým laděním, pocit tenze se sníží teprve tehdy, když gambler začne hrát. Při hře pociťuje příjemné vzrušení a uspokojení. Často platí, že čím větší hazard, tj. čím větší je riziko ztráty, nebo naopak čím vyšší je možná výhra, tím větší vzrušení prožívá. Po hře se často cítí špatně, má výčitky svědomí. Lituje toho, co udělal, avšak ani příště nedokáže nutkání odolat. Kdyby se pokusil přestat hrát, cítil by se velice nepříjemně, byl by neklidným, napjatý a podrážděný (tyto projevy lze chápat jako abstinenční symptomy). Po určité době mohou převládnout pocity beznaděje a deprese. **(58)**

U některých je gambling spojen s dalšími poruchami chování, jakou jsou toulky, drogy, alkohol, účast v negativní partě. Z klinického hlediska nejde o závislost v pravém smyslu slova. Spíše se hodí slovo jako náruživost. Neuplatňují se zde žádné vlivy biologické, ale jen psychické. **(21)**

Už v roce 1957 použil pojem hráčská vášeň Bergler a definoval ji následovně: hráč miluje časté riziko, hra absorbuje většinu jeho zájmů, aktivit a fantazií, hráč je optimistický, neschopný poučení z překážek a navzdory logice o pravděpodobnosti výhry věří ve šťastný osud a v to, že se mu vytrvalost vyplatí. Je neschopný přestat hrát, i když už vyhrál, riskuje neúměrně vysoké částky a mezi vložení peněz a výsledkem, prožívá slastné úzkostné napětí. **(12)**

1.1.2. Hráčství a sázkařství (Z 72,6)

Časté hraní pro vzrušení nebo jako pokus vyhrát peníze. Tito lidé této kategorie budou svůj zvyk pravděpodobně držet na uzdě, když budou muset čelit těžkým ztrátám nebo jiným nepříznivým důsledkům. Tato diagnostická kategorie není řazena mezi duševní poruchy, ale do skupiny „faktory ovlivňující zdraví a kontakt se zdravotnickými zařízeními“. **(35)**

Mělo by se také odlišovat od nadměrného hráčství u manických pacientů F30 a hráčství u sociopatických osobností F60.2 U těchto lidí se vyskytuje širší trvalá porucha sociálního chování, která se projevuje agresivními činy nebo jinak výraznými projevy nedostatku zájmu o blaho a city jiných lidí. Typický patologický hráč, pokud se dopustí trestné činnosti, dopustí se jí až po té, co se stal patologickým hráčem. Sociopatická osobnost se trestné činnosti zpravidla dopouští ještě před tím, než začne intenzivně hazardně hrát. **(30)**

1.1.3.. Epidemiologie hazardních her

Přes velké rozšíření hazardních her a navzdory velkému počtu osob, které trpí problémy působenými hazardní hrou, nemáme v ČR studii zaměřenou na výskyt patologického hráčství. Na rozsah problémů však lze usuzovat nepřímo z jiných zdrojů. **(35)**

Počty hospitalizovaných pacientů s diagnózou patologické hráčství F.63 v České republice v roce 1994

1994	Věk	Muži	Ženy	Celkem
	10-14	1	0	1
	15-17	28	0	28
	18-19	27	0	27
	20-24	78	0	78
	25-29	81	2	83
	30-34	58	1	59
	35-39	52	1	53
	40-44	31	3	33
	45-49	16	1	17
	50-54	15	1	16
	55-59	6	0	6
	60-64	3	0	3
	65-69	0	0	0
	70-74	1	0	1
	75-79	0	0	0
	80-+	0	0	0
1994 celkem		403	9	406

Zdroj: NEŠPOR, K. Kolik je v české republice patologických hráčů.

V roce 1994 bylo hospitalizováno 406 pacientů, z toho 9 žen a 397 mužů. Do té doby nebyli gambleři vedeni v evidenci z důvodu jejich malého počtu. (61)

Hraní na hracích automatech u šestnáctiletých v roce 1995

	Celkem (%)		Chlapci (%)		Dívky (%)	
	Nejméně 1x	Častěji než 5x	Nejméně 1x	Častěji než 5x	Nejméně 1x	Častěji než 5x
Za celý život	63,4	18,9	73,5	29,7	51,3	7,1
Za posledních 12 měsíců	28,3	7,6	37,4	11,9	17,3	2,2
Za posledních 30 dnů	12,7	2,5	18,5	4,2	5,5	0,6

Zdroj: NEŠPOR, K. Jak překonat problém s hazardní hrou.

Evropský projekt o užívání alkoholu a drog mezi mládeží (ESPAD). Šlo o komplexní studii, která byla zaměřena na zvyklosti mládeže ve věku 16 let ve vztahu k legálním i ilegálním návykovým látkám atd. (PhDr. L. Csémy). (30)

Počty hospitalizovaných pacientů s diagnózou patologického hráčství F.63 v České republice v roce 1995

1995	Věk	Muži	Ženy	Celkem
	10-14	1	0	1
	15-17	23	0	23
	18-19	46	0	46
	20-24	88	0	88
	25-29	96	0	96
	30-34	69	1	70
	35-39	50	3	53
	40-44	53	1	54
	45-49	29	0	29
	50-54	17	1	18
	55-59	5	0	5
	60-64	7	0	7
	65-69	0	0	0
	70-74	1	0	1
	75-79	0	0	0
	80-+	1	0	1
1995 celkem		486	6	492

Zdroj: www.gabby.cz

V roce 1995 bylo hospitalizováno 492 pacientů, je to o 86 více. Léčeno bylo 6 žen a 486 mužů. Z materiálů zdravotních zařízení není možno získat údaj, zda se jedná o nové pacienty, nebo o opakovanou léčbu stejných osob. **(61)**

Počty hospitalizovaných pacientů s diagnózou patologického hráčství F.63 v České republice v roce 1996

1996	Věk	Muži	Ženy	Celkem
	10-14	0	0	0
	15-17	30	0	30
	18-19	42	0	42
	20-24	132	1	133
	25-29	95	0	95
	30-34	87	2	89
	35-39	58	2	61
	40-44	42	0	42
	45-49	25	2	27
	50-54	16	0	16
	55-59	8	0	8
	60-64	3	0	3
	65-69	5	0	5
	70-74	1	0	1
	75-79	0	0	0
	80-+	0	0	0
1996 celkem		544	7	552

Zdroj: www.gabby.cz

V roce 1996 bylo v psychiatrických léčebnách léčeno 552 patologických hráčů. Věkový průměr gamblerů je asi o deset let vyšší, než například u toxikomanů. Jsou to většinou lidé středního věku. Z materiálů zdravotních zařízení není možno získat údaj, zda se jedná o nové pacienty, nebo o opakovanou léčbu stejných osob z let 1994 a 1995. **(61)**

Počty hospitalizovaných pacientů s diagnózou patologického hráčství F.63 v České republice v roce 1997

1997	Věk	Muži	Ženy	Celkem	Prům. doba ošetř.
	10-14	1	0	1	28
	15-17	10	1	11	52,2
	18-19	32	2	34	37,6
	20-24	127	2	129	47,2
	25-29	97	2	99	44,2
	30-34	64	1	65	47,4
	35-39	64	2	66	49,8
	40-44	62	8	70	54,4
	45-49	28	0	28	52,3
	50-54	24	0	24	48,2
	55-59	13	0	13	41,2
	60-64	2	0	2	74,5
	65-69	4	0	4	68,5
	70-74	1	0	1	18
	75-79	0	0	0	
	80-+	0	0	0	
		529	18	547	47,8

Zdroj: www.gabby.cz

V roce 1997 bylo v psychiatrických léčebnách v České republice hospitalizováno 547 patologických hráčů, z toho 18 žen a 529 mužů. Opět zde dominují muži středního věku. Jejich léčba trvá v různých léčebnách různě dlouho, od šesti týdnů až po tři měsíce. Úspěšnost léčby v porovnání s toxikomany a s alkoholiky je velmi uspokojivá. Všechny poklady byly získány z oficiálních podkladů Ministerstva zdravotnictví, a to na základě všech zdravotních zařízení léčících diagnózu F 63.0 (61)

1. Patrně nejméně spolehlivým ukazatelem jsou počty ústavně léčených, protože ty odrážejí spíše ochotu patologických hráčů se léčit a dostupnost léčby. Vzestup pacientů ústavně léčených pro patologické hráčství v Psychiatrické léčebně Bohnicích v letech 1994 až 2003 se zvýšil o 37%, což svědčí o rostoucí poptávce po léčbě, kterou nejsme vždy schopni plně uspokojovat.(35)

2. Cenné jsou výsledky rozsáhlého školního dotazového šetření ESPAD/NASUD, které proběhlo roce 2003. Výsledky shrnuté do tabulky naznačují, že hraní na tzv. výherních (správněji hazardních) automatech převažuje výrazně u chlapců. Výskyt pravidelného hraní se v dospívání u chlapců zvyšuje s věkem. Alespoň jednou za měsíc hrálo na tomatu o peníze 6,3% šestnáctiletých, ale mezi osmnáctiletými to byl již každý desátý. Zanedbatelná nejsou ani procenta těch, kdo hrají o peníze alespoň jednou týdně (2,7% šestnáctiletých chlapců, 4% osmnáctiletých) Otázka týkající se hraní na tzv. výherních automatech byla součástí šetření také v jiných zemích v rámci projektu ESPAD, ale tyto výsledky bohužel nebyly zahrnuty do mezinárodní zprávy.(35)

Hraní na výherních automatech podle pohlaví, věku a frekvence hraní v roce 2003

Rok narození	1x měsíčně a častěji	1x týdně a častěji
	Chlapci	
1985	9,8%	4,0%
1986	7,5%	2,9%
1987	6,3%	2,7%
	Dívky	
1985	1,2%	0,4%
1986	1,7%	0,6%
1987	1,5%	0,6%

Zdroj: www.gabby.cz

3. Důležité jsou údaje o rozšířenosti hazardních her, protože ty korelují podle literatury s počty problémově hazardně hrajících osob i s počty patologických hráčů. Průmysl hazardních her vykazuje v České republice stoupající zisky a počet tzv. „Výherních“ automatů má přesáhnout v roce 2005 plných 50 000 kusů, tedy přibližně 1 kus na 200 obyvatel. Pro zajímavost v sousedním Německu je to 1 kus na 500 obyvatel, V roce 2004 vzrostl objem peněz vsazených do hazardních her o 8,5%. Je velmi pravděpodobné, že výskyt patologického hráčství v české populaci bude v celosvětovém měřítku nadprůměrný s ohledem na nadprůměrnou dostupnost hazardních her. **(35)**

4. Údaje o prevalenci patologického hráčství v jiných zemích není snadné porovnávat. Severoamerické práce používají poněkud odlišnou definici patologického hráčství podle DSM-IV (diagnostický a statistický manuál Americké psychiatrické asociace), dále dotazník South oaks gambling screen a pojem „problémové hráčství“ (při něm existují problémy související s hazardní hrou včetně mírnějších, aniž by byla splněna kritéria patologického hráčství podle DSM-IV). Odhaduje se výskyt problémového hráčství v Kanadě na 2% populace a v USA na 0,42%. Jiný tým odhaduje výskyt problémového hazardního hraní v americké populaci dospívajících na 20% a v dospělé populaci na 6%. **(35)**

5. Z výše uvedeného vyplývá, že výskyt patologického hráčství nebude v České republice patrně nižší než 0,5 až 1% populace. Celkově tedy půjde nejméně o 50 až 100 tisíc osob a mnohonásobně vyšší počet těch, kteří hrají problémově nebo kdo trpí hazardními hrami druhotně. To jsou rodiče, manželky a děti patologických hráčů, zaměstnavatelé, věřitelé atd. **(35)**

2.2. Diagnostická kritéria patologického hráčství

Diagnostická kritéria patologického hráčství Americké psychiatrické asociace (DSM IV)

A. Trvající a opakující se nepřizpůsobivé chování ve vztahu k hazardní hře, jak ukazuje pět nebo více z následujících znaků:

1. Zaměstnává se hazardní hrou (např. znovu prožívá minulé zážitky související s hazardní hrou, plánuje další hazardní hru, uvažuje o tom, jak si opatřovat prostředky k další hazardní hře).
2. Aby docílil žádoucího vzrušení musí zvyšovat množství peněz vkládaných do hazardní hry.
3. Opakovaně a neúspěšně se pokoušel hazardní hru ovládat, redukovat nebo s ní přestat.
4. Když se pokouší snížit hazardní hru nebo s ní přestává, cítí neklid a podrážděnost.
5. Používá hazardní hru jako prostředek, jak uniknout problémům nebo mírnit dysforickou náladu (např. pocity bezmocnosti, viny, úzkosti, deprese).
6. Po ztrátě peněz při hazardní hře se následujícího dne k hazardní hře vrací, aby je vyhrál nazpět.
7. Lže příbuzným, terapeutovi nebo jiným lidem, aby tak zakryl rozsah svého zaujetí hazardní hrou.
8. Dopustil se ilegálních činů jako padělání, podvodů, krádeží nebo zpronevěry kvůli hazardní hře.
9. Ohrozil nebo ztratil kvůli hazardní hře signifikantní vztahy, zaměstnání, vzdělání nebo kariéru.
10. Spoléhá na druhé, aby mu poskytovali finanční prostředky a mírnili tak zoufalou finanční situaci, do které se dostal kvůli hazardní hře.

B. Hazardní hraní nelze lépe vysvětlit manickou epizodou.(30)

2.2.1. Dotazníky na patologické hráčství

Posouzení stavu mohou usnadnit dotazníky. Nejjednodušší z nich je dotazník organizace Gamblers Anonymous - Anonymní hazardní hráči. **(57) (Příloha 1)**

Druhý dotazník na patologické hráčství „The South Oaks Gambling Screen“ (SOGS) vytvořil Dr. Henry Lesieur a Dr. Sheila Blume za účelem identifikování klientů s vážnými problémy s hraním mezi léčenými uživateli drog. Postupně se začal tento dotazník používat obecně pro diagnostiku patologického hráčství. Dotazník obsahuje 16 položek založených na diagnostických kritériích DSM-III. **(8) (Příloha 2)**

2.3. Ohrožené skupiny

- Úmrtí nebo rozvod rodičů před adolescencí postiženého jedince
- Výchovné sekýrování nebo rozporuplná výchova v dětství
- V rodině zanedbávány finanční záležitosti, případně zdůrazňován význam peněz jako reprezentace úspěchu,
- Výskyt hráčství v rodině nebo mezi přáteli v adolescenci. **(13)**

2.3.1. Muž, žena, dítě, jako patologický hráč

Muži jsou v porovnání s ženami patologickým hráčstvím ohroženi více. **(45)**
Je také docela možné, že časem se množství závislých žen zvyšuje a je možné, že tak jako se dostavil narůstající trend žen závislých na alkoholu, resp. drogách, objeví se s větší silou takový trend i u žen. Zatím se lze omezit pouze na konstatování, že patologické hráčství žen má na jejich rodinu a výchovu mnohem závažnější dopady, než patologické hráčství mužů. **(45)**

Hráčství se trvale opakuje i přes vzrůstající prohry. Patologičtí hráči mohou být jak dospělí, tak adolescenti i děti již kolem 13 let. **(24)**

U dětí a dospívajících vzniká závislost rychleji, riziko zvyšují i sklony k trestné činnosti a násilnému chování, týrání a sexuální zneužívání v dětství, nadměrná aktivita

s poruchami pozornosti, některé duševní problémy a nemoci (např. bulimie a anorexie), stav po těžších úrazech hlavy a nižší inteligence. Hůře jsou na tom ti, kdo neumí zvládat stresové situace, mají malé dovednosti v mezilidských vztazích a nízké sebevědomí a neumí vzdorovat nepříznivému vlivu okolí. Riziko zvyšuje i náročná životní situace a nahromadění zátěžových životních událostí.(31)

Podle studie Csémyho L. měly zkušenost s hazardní hrou na automatech v roce 1995 zhruba tři čtvrtiny šestnáctiletých chlapců a polovina stejně starých dívek. S ohledem na psychickou zranitelnost této věkové skupiny záleží jen na časovém faktoru, kdy se u některých z nich vytvoří patologické hráčství se všemi svými negativními zdravotními i sociálními důsledky.(1)

2.3.2. Jiné závislosti

Ve finálním stádiu se někdy patologického hráčství kombinuje s alkoholismem, nebo závislostí na jiných toxických látkách. Gambler ztrácí smysl života a snaží se situaci ulehčit používáním omamných látek.(20)

2.4. Formy hazardní hry

2.4.1. Hazardní a nehazardní automaty

Po listopadu roku 1989 tato forma hazardní hry u lidí, kteří mají vážné problémy pro něž se přicházejí léčit, jednoznačně převládá. Automaty mohou být buď zábavní, nebo tzv. výherní. U zábavních automatů si hráč kupuje čas. O hazardní hru se tedy vlastně nejedná. U tzv. výherních (přesnější název je hazardních nebo „proherních“ automatů si zákazník kupuje možnost výhry. Jde tedy jasně o hazardní hru. Výherní automaty se ještě někdy dělí na „lehké“ a „těžké“ podle výše vkladu a podle toho, jak vysoký obnos může hráč vyhrát. Toto dělení je z mnoha důvodů nejasné. To, co je pro jednoho malá prohra, může být pro jiného katastrofa. Navíc konstrukce některých automatů umožňuje vyměnit program, takže se z „lehkého“ může stát obratem ruky „těžký“. (30)

Takzvané zábavní automaty jsou vlastně videohry nebo počítačové hry. Jsou neškodné a nevztahují se na ně žádná zákonná omezení. Rizika však mají. Dítě, které tráví dlouhé hodiny tímto způsobem, nebude mít čas na učení, získávání dovedností v mezilidských vztazích a může snadno zůstat za vrstevníky. Blikavé světlo obrazovek zvyšuje u citlivějších dětí riziko epilepsie.(34)

2.4.2. Kasina

S tuzemskými patologickými hráči, kteří prohrávali peníze v ruletě, se také setkáváme. Kasina jsou pro širší vrstvy méně přitažlivá, jsou však mimořádně nebezpečná. Velká výhra může rychle „nastartovat“ chorobný návyk. Velká prohra, i když se vždy nemusí jednat o patologické hráčství, může způsobit spoustu životních problémů a duševních krizí. Jeden muž se dal při návštěvě Las Vegas do řeči s majitelem kasina. Takové kasino zaměstnává spoustu lidí. Ostrahu, toho, kdo dohlíží na dodržování pravidel, krupiéry a dokonce i lidi, kteří hrají jen na oko, aby svedli ke hře návštěvníky. Onen známý se tedy zeptal majitele: „Kolik musí přijít hráčů, abyste všechny personál zaplatil a ještě vydělal?“. Majiteli zasvítily oči a krátce odpověděl: „Stačí jeden.“

Slavný ruský spisovatel F. M. Dostojevskij se dostal do vážných problémů kvůli hazardní hře v kasinu. Inspirující může být okolnost, že svůj problém dokázal překonat.(30)

2.4.3. Další formy

Sportovní sázky

Závislost na této formě není u nás zatím tolik rozšířená. Horší je už situace v zahraničí, kde už mnoho lidí ztratilo ve sportovním sázení obrovské částky peněz (rozšířené jsou zejména sázky na dostizích). (60,45)

Karetní hry

Málokdo ví, že karetní hry mají svůj původ ve dvanáctém století a že pocházejí z Číny. Ne každá karetní hra je hazardní, ale hazardní karetní hry jsou rozšířeny. O tom jak lživé je přísloví „komu karty v ruce štěstí, toho štěstí neopustí“ by mohly vyprávět celé generace hazardních hráčů v Čechách, na Moravě a na nikoliv posledním místě ve Slezsku i jejich rodiny. Velmi nebezpečná je kombinace karetní hry a alkoholu. Ten totiž může u hráče otupit zbytky zdravého rozumu. Problémy se hrou ho přivedou k dalšímu pití.(30)

Hra v kostky

Je to další starobylá forma hazardu. V knize povídek za staré Indie „Oceán příběhů“ je vyprávění o člověku, kterého podvodně obehrali v kostky. Když nemohl zaplatit, zbili ho a majitel herny ho nechal vhodit do vyschlé studny.(30)

„Skořápkáři“ a ostatní...

„Skořápkáři“ z pražských ulic naštěstí již vymizeli. Podle novinových zpráv se jednalo o dobře organizované tlupy, řízené ze zahraničí. Z ciziny, pro změnu západní, k nám přicházejí další hry. Každá hra nabízející možnost hmotné nebo finanční výhry může vést k patologickému hráčství. Nebezpečnost Sportky poněkud snižuje okolnost, že sázky jsou poměrně malé a možnost vsadit mají hráči jednou týdně. Ale patologické hráčství se nedá vyloučit ani zde. (30)

Tento výčet různých forem hazardní hry není zdaleka úplný. Ani nemůže být. Hranice mezi hazardní a nehazardní hrou je velmi neostrá. Tatáž hra může být hazardní, hraje-li se o peníze a nehazardní, hraná „jen tak“. Patologickým hráčům i těm, kteří jim jsou ohroženi, se doporučuje zdaleka se vyhýbat všemu, co by hazardní hru i vzdáleně připomínalo. Záměna jedné hazardní hru za jinou je poměrně snadná a není to žádné řešení. Svědčí o tom zkušenost muže, který zde měl problémy kvůli kartám. Pak

emigroval do Švédska, kde se dostal do nesnází kvůli bingu. Po návratu zpět do Prahy se „přesmykl“ k automatům. (30)

2.5. Stadia rozvoje patologického hráčství

Co se děje v mozku lidí, kteří hrají vzrušující počítačovou hru, ozřejmil pokus, v jehož průběhu dobrovolníci řídili virtuální tank. Úspěšné řízení tanku se projevovalo aktivací systému, který zpracovává odměnu, v němž se uvolňuje nervový přenašeč dopamin. Další vyšetřování funkční magnetickou rezonancí ukazující funkci živého lidského mozku prokázalo nižší aktivaci některých částí mozkového systému odměny, o němž se dá hovořit i při závislosti na drogách. Čím nižší byla jejich aktivace, tím závažnější byla jejich hráčská závislost. Zjednodušeně se dá říci, že tito závislí jedinci, nabuzují pocit blaha opakovanou hrou. Běžné podněcování jim nestačí, jejich systém odměny je utlumený, potřebuje silnější dávku. Právě tím se hráčství podobá závislosti na alkoholu a drogách.(20)

Kariéra patologického hráče má své zákonitosti. Vývoj hráčské náruživosti je analogický kariéře alkoholika, lze tedy rozdělit tento vývoj do tří stadií, jak je prezentují americké prameny.(43)

2.5.1. Stadium výher

Občasná hra, častější výhry, vzrušení před hrou a během ní, zvyšování sázek a častější hra, fantazie o velké výhře, velká výhra, neodůvodněný optimismus, osamělé hraní, chvástání se výhrou. (42)

2.5.2. Stadium prohrávání

Myšlenky zaměřené hlavně na hraní, dlouhé období prohrávání, neschopnost přestat s hrou, legální vypůjčování peněz, skrývání hry a lhaní, bezohlednost vůči rodině, nepřítomnost v práci, odkládání splátek dluhů, podrážděnost, neklid, uzavřenost, nešťastný rodinný život, velké půjčky legální i nelegální, neschopnost splácet dluhy, zanedbávání vlastního zdraví.(32)

2.5.3. Stadium zoufalství

Podmíněné a později nepodmíněné tresty, poškození pověsti, odcizení rodině a přátelům, podstatně více času tráveného hrou, více proher, obviňování druhých, výčitky svědomí, panika, další trestné činy; dále beznaděj, myšlenky na sebevraždu nebo sebevražedné pokusy, rozvody, alkohol, zhroucení.(32)

2.5.4. Hráčské bludy

Blud o rychlém zbohatnutí

Patologický hráč, nemá šanci hrou zbohatnout. Pro patologického hráče není nic nebezpečnějšího, než výhra. Každá výhra totiž patologické hráčství zhoršuje. Je zhruba tím, co infekce pro otevřenou ránu. Po velkých výhrách přicházejí, bohužel, ještě větší prohry. Kdo se chce mít dobře, ať rozvíjí svůj talent, dovednosti a schopnosti. Ať přemýšlí o tom, čím by mohl být druhým lidem i sobě prospěšný.(30)

Blud o zajímavosti hry

Označovat počínání patologického hráče za zábavu je naprostý omyl a nepochopení. Je to tvrdá, nevděčná, nesmyslná, namáhavá a jednotvárná práce, kterou hráč lopotně a bez odměny naplňuje více než jeden pracovní úvazek. Kdo chce žít skutečně zajímavě, měl by mít kvalitní zájmy a záliby, zajímat se o kulturu, setkávat se s lidmi, od nichž se může něčemu naučit. (30)

Blud spořitelny

Nebezpečný je blud o tom, že by patologický hráč mohl někdy vyhrát nazpět ztracené peníze. Vlastně si tak plete hernu, kde jeho peníze nenávratně zmizely, a pobočku spořitelny, kde by si je mohl vyzvednout, kdyby je tam ovšem uložil. I kdyby někdo trochu peněz nazpět vyhrál, jen by se tím posílilo patologické hráčství. Náhodná výhra by připravila půdu pro další prohry a další zbytečné utrpení. (30)

Blud o úniku a odreagování

Podle tohoto bludu se dá hazardní hrou uniknout před neřešenými osobními, rodinnými, citovými nebo pracovními problémy. Samozřejmě že nedá. Neřešený problém v době hraní nemizí, ale většinou narůstá a hra k tomu přispívá. Probuzení ze světa fantazií přijde dříve nebo později tak jako tak. Ovšem čím dále do něj člověk zabředl, tím bolestnější bude návrat do reality.

Blud o vlastní genialitě

Patologických hráčů v obtížné životní situaci, kteří si dlouho mysleli, že objevili „sytém“ jak obelstít automat nebo ruletu, jsme už viděli více než dost. Byli mezi nimi lidé dojemně prostí, ale i třeba vysokoškolský učitel matematiky. Čím dříve na tento nebezpečný blud hráč zapomene, tím lépe pro něj. (30)

Blud o tom, že já to mám přece pod kontrolou

Takový člověk mylně předpokládá, že on se přece patologickým hráčem stát nemůže. Úzce souvisí s předchozím bludem. Řada lidí se považuje za „silné jedince,“ kteří „do toho nikdy nespádnou.“ Hazardní hra, podobně jako návykové látky, je nebezpečná právě proto, že ji lidé podceňují. A patologické hráčství často vzniká nepozorovaně právě u lidí, kteří si myslí, že jím se to nemůže stát. (30)

Blud o tom, že se nikdo nic nedozví

Patologický hráč, který v hazardní hře pokračuje a jehož problémy narůstají nemůže svůj problém tajit do nekonečna. Lépe, nežli uvažovat o způsobech, jak problém zakrývat je uvažovat o tom, jak ho překonat. (30)

Blud o štědrých automatech a laskavé štěstěně

Představa o automatech, které rozdávají na setkání peníze, za něž pak patologický hráč nakoupí dárky pro rodinu je neuvěřitelně naivní. Přesto se s ní opakovaně setkáváme. Člověk tak může svými penězi jediné přispět na luxusní automobil nebo dovolenou v cizině pro majitele herny. (30)

2.6. Sociální důsledky patologického hráčství

Jako důsledek hráčství mohou vzniknout dluhy, hráč ztrácí spoustu času, zanedbává školu a jiné povinnosti, krade doma i jinde a vymýšlí i jiné nelegální způsoby získávání peněz. Zvyšuje sázky, častěji hraje, není schopen sám s hrou přestat a ve vztahu k ní se ovládat. Půjčuje si peníze, skrývá hru, lže, je bezohledný vůči rodině a odkládá splátky dluhů. Později je uzavřený, podrážděný, neklidný, má poškozenou pověst a odcizuje se od rodiny a přátel. Obviňuje druhé, má výčitky svědomí a propadá panice. **(36)**

Důsledkem hazardních her mohou být také krachy v podnikání, nebo ztráta bydlení čili bezdomovectví. U pokročilých forem patologického hráčství je častá trestná činnost, zejména zpronevěry, krádeže, podvody, neplacení výživného, mohou se objevit i násilné trestné činy a homosexuální prostituce. Nezákonně si počínají podle zpráv z médií i provozovatelé hazardních her např. tím, že nechávají hazardně hrát nezletilé nebo se dopouštějí daňových úniků. Podstatná je i skutečnost, že problémy působené hazardní hrou se pojí s vyšším relativním rizikem zneužívání alkoholu a jiných psychoaktivních látek, jak o tom svědčí údaje z České republiky i ze zahraničí. Důležitý je také lidský rozměr problému. Podle jistého britského odborníka způsobí jeden patologický hráč problémy a utrpení v průměru 15 dalším lidem ve svém okolí. **(35)**

2.6.1. Trestná činnost

Podobně jako u hodnocení rozpoznávacích a ovládacích schopností pachatele závislého na psychoaktivní látce nelze přiznávat snížení těchto schopností automaticky, pouze v případě přímé kriminality mající ráz překotného, zbrklého jednání lze připustit nepodstatné snížení ovládacích schopností. Například krádež, nebo loupež v herně. U nepřímé kriminality, například plánované jednání v podobě krácení tržeb, vystavování falešných faktur, zpronevěry apod. nejsou rozpoznávací a ovládací schopnosti narušeny vůbec. **(41)**

[24. 09. 2004] Ubodal servírku kvůli tržbě: 14 let vězení

Na 14 let poslal Krajský soud v Ostravě do vězení dvacetiletého T.V., jenž podle obžaloby ubodal v baru v Bruntále dvacetiletou servírku. Gambler pak z podniku utekl s tržbou 24.000 korun. Podle soudkyně chtěl mladík loupežnou vraždou své známé vyřešit finanční problémy. Vereše policisté dopadli jen několik hodin po vraždě v herně Fenix. Při prvním výslechu, kterého se účastnil i jeho právní zástupce, se k činu přiznal. Řekl, že do baru přišel 16. března hrát na výherním automatu kostky. Pozdě v noci se pak bavil se servírkou a dalším hostem. Když zůstali sami, začal se s mladou ženou hádat. Z baru pak vzal nůž a servírku bodl. Následně vzal peněženku s tržbou 24.000 korun a odešel. Tvrdil, že nůž a prázdnou peněženku vyhodil cestou domů do popelnice. Později ale svou výpověď změnil a vraždu začal popírat. I před soudem se hájil tím, že z herny odešel a později, když se vrátil pro cigarety, našel servírku mrtvou za barem. Jeho výpověď ale soudkyně označila za nevěrohodnou. Podle ní existuje řada důkazů, které bez pochybností dokazují Verešovu vinu. Podle soudních lékařů vrah svou oběť nejprve začal škrtit. Když upadla do bezvědomí, vzal útočník z baru kuchyňský nůž a celkem 19krát mladou ženu bodl. Oběť se nebránila. To nasvědčuje tomu, že za bar pustila někoho, koho znala. „S obžalovaným se znala moc dobře," dodala soudkyně. Proti Verešovi vypovídala řada svědků z řad kamarádů a známých. Obžalovaný se je prý v minulosti několikrát snažil přesvědčit, aby finanční problémy vyřešili nějakým zločinem. Navrhoval vykradení šaten v bruntálském bazénu. Jednou podle výpovědi svědků hovořil i o přepadení herny Fenix, kde kdysi jako číšník pracoval na brigádě. Během té doby zpronevěřil asi 10.000 korun z tržby, které prohrál na automatech.(39)

[09. 02. 2005] Gambler vyhrožoval bombou. Dva vyděrače, hrozící bombami, se podařilo zadržet pražským kriminalistům. První, sedmatřicetiletý gambler z Prahy nutně potřeboval peníze do hracích automatů. Chtěl statisíce, a proto hrozil uložením bomby v obchodních řetězcích. O rok starší muž zase hrozil výbuchem ve stanici metra Muzeum. Oba volali na tísňové linky. První začal hrozit již minulý týden a své požadavky

stupňoval. "Způsob doručení prý upřesní později, stejně jako předání peněz," řekla Daniela Razímová z pražské policejní správy. Policisté budovy obchodních řetězců prohlédli, ale bez výsledku. Mezitím se anonym ozval znovu a chtěl víc. V těchto dnech již policisté vyrazili najisto a muže zatkli v Praze. "Volné chvíle trávil u hracích automatů. Této vášni obětoval veškeré své úspory a zadlužil se," dodala Razímová. "Druhý vyděrač, z kterého se nakonec vyklubal zkušený zločinec, hrozil v pondělí po jednadvacáté hodině. Toho policisté dopadli po několika hodinách. Předtím ale museli bezvýsledně prohlednout celou stanici metra. Vtipálkovi prokázali tři podobné výhružné telefonáty. (11)

[04. 01. 2005] Gambler obírá lidi u bankomatu. Drzý lupič přidělavá už několik týdnů starosti kriminalistům z Prahy. Marně po něm pátrají, přestože mají jeho fotografii z průmyslové kamery. Muž ve věku mezi 27 až 35 lety zaútočil 23. listopadu v Bryksově ulici v Praze 9 na 28letého muže přímo při výběru u bankomatu. Na oběť se natlačil v půl dvanácté večer. "Jednou rukou muže chytil pod krkem, ve druhé držel nezjištěný předmět a tlačil mu do boku," potvrdila Daniela Razímová z pražské policejní správy. Nejdřív si vymohl osm stovek, ale nakonec přepadeného výhružkami donutil, aby vybral další čtyři tisíce, které mu také sebral a zmizel. (10)

2.6.2. Sebevražedné tendence

Sebevražda je aktem násilí obráceného vůči sobě. Může představovat extrémní a drastický způsob řešení krize. Je výrazem hlubokého zoufalství člověka, který neumí, nemůže, nebo už nechce hledat jiné řešení své situace, který už nevidí jinou možnost, jiné východisko, než spáchat sebevraždu. (55)

Závislost pojící se pravidelně s dluhy, může člověka přivést do bezvýchodné situace. (26)

Patologickým hráčstvím většinou trpí i rodina postiženého a i ta je spojena s rizikem sebevraždy. (54)

2.6.3. Zdravotní důsledky

Američtí lékaři přirovnávají patologické hráčství k závislosti na kokainu. V obou případech dochází k nebezpečnému vybičování tělesných funkcí a pak ke stavům vyčerpání. Z uvedeného vyplývají i rizika patologického hráčství pro tělesné zdraví:

- Je ohroženo srdce. Většina patologických hráčů jsou muži, u nichž je vyšší riziko srdečních chorob než u žen i za normálních okolností. Patologické hráčství toto riziko ještě zvyšuje. Může za to stres spojený s hrou, často chaotický způsob života a vleklé vyčerpání.
- Zhoršovat se mohou i další nemoci související se stresem: vysoký krevní tlak, vředová choroba žaludku a dvanáctníku, střevní nemoci, cukrovka. Vyšší nebezpečí těchto chorob a různých duševních problémů je i u příbuzných, protože i oni bývají vystaveni nadměrnému a dlouho trvajícím stresu.
- Mnoho hodin strávených vysedáváním u hracích automatů a stres působí nepříznivě zejména na krční a bederní páteř a může vést k bolestivým potížím.
- Některé formy hazardních her přetěžují zápěstí a podobně jako dlouhodobá práce s počítačem mohou vyvolat bolestivé obtíže v této oblasti.
- Přetíženy bývají i oči.
- Zaujetí hrou u patologických hráčů přináší zanedbání péče o zdraví. U hráčů se tedy můžeme setkat s opomíjenými a neléčenými nemocemi (např. chrupu).
- Zanedbávání výživy, často jednostranná strava, chudé a nezdravé jídlo.
- Zvyšuje se riziko tělesných problémů působených alkoholem, tabákem a jinými návykovými látkami.(33)

2.7. Rodina a okolí patologického hráče

Patologické hráčství nepochybně vytváří konfliktní situaci v rodině mezi jejími jednotlivými členy a ve svých důsledcích také vytváří konflikt mezi rodinou jako celkem a jejím širším okolím. Nelze se tedy divit, že patologické hráčství může rodinu zcela vyvrátit.(50)

Rodič hráč je pro dítě nečitelný a nevypočitatelný, protože jeho reakce nejsou přiměřenou odpovědí na podněty dítěte, ale vycházejí z momentální situace kolem hraní. Děti sice citlivě vnímají rodinnou atmosféru, ale nerozumějí podstatě, nevyznají se v dospělých okolo sebe. Hrozí nebezpečí, že za příčinu jejich chování budou pokládat sebe sama. Selhávání dítěte ve škole právě v období krize kolem hraní je samozřejmě důsledkem hráčství rodiče a zvětšeného napětí doma. Potom hrozí různá zkratová jednání. Nemusí jít vždy jen o sebevražedný pokus, mohou to být útky z domova a jiné poruchy chování, jak je znají pedagogové, dětské psychologové a psychiatři.(50)

Hru mladistvého hráče, či dítěte, často rodiče kryjí a zamlčují ztráty peněz, pokud k nim dochází jen v rámci rodiny. Někdy však z bezradnosti a neschopnosti hraní a krádeže zastavit, se přece jen obracejí na policii a dávají podnět k trestnímu stíhání. Někdy v průběhu řízení to potom odvolávají.(41)

2.7.1. Fáze popírání

Občas se objeví starosti kvůli hře partnera. manželka nebo partnerka si je v této fázi nechává pro sebe. Hru naopak omlouvá. Sama někdy o hře uvažuje. Partnerovo hráčství stále odmítá, přestože zjišťuje neplacené účty a objevují se nevysvětlitelné finanční problémy. V této fázi se dá manželka poměrně snadno umluvit a přijímá sliby.(19)

2.7.2. Fáze stresu

Hráč tráví s rodinou méně času. Objevují se hádky. Žena se cítí partnerem, který podlehl hráčské vášni, odmítána. Klade na hráče požadavky. Pokouší se zasáhnout a jeho hráčství regulovat. Platí účty a dluhy. Hráč se vyhýbá přátelům, dokonce i dětem. Přichází osamělost ženy a zvyšuje se její nespokojenost se současným stavem. (19)

2.7.3. Fáze vyčerpání

Zhoršuje se schopnost uvažovat a aktivně jednat. Dochází k zuřivým scénám. Objevují se tělesné potíže a v souvislosti s tím se zvyšuje panika a úzkost. Přichází

pochybnosti o vlastním duševním zdraví. Následuje beznaděj, zhroucení, zneužívání alkoholu, rozvod, sebevražedné pokusy nebo myšlenky.(19)

2.8. Cesta ze závislosti

Patologické hráčství se dá léčit. Svědčí o tom zkušenosti z mnoha zemí, např. Německa nebo ze Spojených států, i naše vlastní zkušenosti z České Republiky. Dokonce i léčba patologických hráčů, kteří se dopustili trestných činů v důsledku hazardní hry a nebyli před tím trestáni, je podle zahraničních odborníků efektivní a je vhodnější než trest. Léčení může probíhat společně s léčbou lidí závislých na alkoholu a jiných drogách. Důvodem je okolnost, že při léčbě patologického hráčství se používají podobné postupy jako při léčení závislosti na alkoholu a jiných návykových látkách. Nebo se patologičtí hráči mohou léčit na specializovaných odděleních. (33)

- Diagnostika – posouzení stavu a rozhodnutí o způsobu léčby (ambulantní, ústavní).
- Motivační trénink – posilování rozhodnutí ke změně a její navození.
- Vyrovnání finančních závazků – přehled dluhů, dopis věřitelům, případně institucím (soudům), splátkový kalendář. Nutná podpora druhých lidí (terapeuta, rodiny).
- Psychoterapie – individuální, ještě lépe skupinová, směřuje ke zlepšení sebeporozumění, sebezpřijetí, hledání pozitivních alternativ ke hraní.
- Kognitivně – behaviorální postupy – např. nácvik tzv. vícestupňové obrany, zahrnující vyhýbání se spouštěčům (místa, kde se hraje a volné finanční prostředky), bezpečnější zpracování spouštěčů, zvládání nebezpečných emocí, alternativní chování, rychlé zastavení recidivy.
- Změna životního stylu – rozvrhu dne, plánování příjemných aktivit, rozvoj zdravějších zájmů, vyrovnávání se nakládání s volnými financemi.
- Relaxace a nácvik technik, zvyšujících sebevědomí – zvládání emoční labilita a stresu.
- Zvládání recidivy, touhy po hře a krizí.

- Návčik chování – zvládání obtížných situací (jednání s věřitelem, se zaměstnavatelem).
- Svěpomocná skupina – Anonymní hráči
- Práce s rodinou – včetně terapie nebo účasti rodinných příslušníků ve svěpomocné skupině osob se stejným problémem.
- Léčba komorbidity – duševní poruch, závislosti na návykových látkách.
- Podpůrná farmakoterapie.
- Následná péče – dlouhodobá účast v doléčovacím programu. **(52)**

2.8.1. Ústavní léčba

Ústavní léčba je potřebná tam, kde ambulantní léčení nestačí, kde je riziko sebepoškození nebo kde hrozí pokračování vážných životních komplikací (např. trestné činnosti). I léčení na psychiatrickém oddělení pomáhá překonat krizi a začít znovu. Výhodnější je ale specializovaná léčba. Specializovanou léčbu nabízejí také četná další zařízení po celé republice. Naše zařízení i zařízení pro patologické hráče v zahraničí mívají podobný program jako pro léčení závislosti na alkoholu. Proto jsou také často přičleněná k oddělením pro léčbu jiných návykových nemocí. Společné programy pro pacienty s různými návykovými nemocemi včetně patologického hráčství zahrnují skupinovou terapii, práci s rodinou, návčik relaxačních technik (nejčastěji Jacobsonova progresivní relaxace, autogenní trénink), arteterapie, pracovní terapie, edukace, možná je i terapie s rodinnými příslušníky. Kromě toho mívají ale patologičtí hráči i své vlastní programy. Léčba patologických hráčů probíhá za stejných podmínek jako u jiných nemocí. Pacienti tedy mohou mít během ústavní léčby i např. pracovní neschopnost. **(33)** Léčba je plně hrazena zdravotní pojišťovnou. **(59)**

Celková délka léčby je 3 měsíce, oddělení pro léčbu závislosti je režimové, to znamená, že hospitalizovaný pacient se musí zúčastňovat denního programu a získává body, které hodnotí jeho případná selhání. Tím na jedné straně jeho život opět získává pravidelný řád, který většina pacientů před hospitalizací postrádá, a zároveň i dostává okamžitou zpětnou vazbu na své chování. **(2)**

2.8.2. Ambulantní léčba

Po ústavní léčbě je třeba pokračovat léčením ambulantním a udržovat tak svoji abstinentskou kondici. Ta může znamenat práci v léčebné skupině nebo individuální setkání s terapeutem například 1× týdně. Ambulantní léčení nabízí řada zařízení. K nim patří některé ordinace pro léčbu závislostí, ale i některé poradny pro rodinu, manželství a mezilidské vztahy nebo někteří privátní psychologové. Léčení není jednorázová akce ale dlouhá cesta. Abstinence často vyžaduje podstatné a trvalé změny způsobu života.(33)

Svépomocné skupiny představují pozitivní sociální fenomén poukazující k emancipaci člověka i k proměně chápání vztahu odborník – laik. Členství ve svépomocné skupině není stigmatizující a je založeno na demokratických principech. To, že člověk nejen pomoc přijímá, ale současně poskytuje, ho zbavuje pocitů bezmoci a závislosti. (25)

Svépomocné skupiny jsou podobně jako skupiny dobrovolnické projevem rostoucího občanského sebevědomí a reakcí na nedokonalé nebo chybějící služby profesionální.(27)

2.8.3. Zařízení pro léčbu patologického hráčství

PL Bohnice

V roce 1903 se zemský úřad rozhodl postavit "na zelené louce" ústav pro choromyslné v Bohnicích u Prahy. Zakoupil za tím účelem za částku 730 000 korun bohnický velkostatek včetně objektů, polností a přílehlého Čimického háje.(16)

Svépomocná organizace Anonymní hráči - Gamblers Anonymous

Sdružení Anonymních hráčů vzešlo z náhodného setkání dvou mužů v lednu 1957. Tito muži prožili skutečně zdrcující problémy a neštěstí způsobené nutkavým hráčstvím. Začali se scházet, a jak plynuly měsíce, ani jeden z nich se k hazardní hře nevrátil. Dospěli během svých debat k závěru, že proto, aby předešli recidivě, je třeba u sebe samých dosáhnout povahových změn. Aby se jim to podařilo, převzali duchovní

principy, které používají tisíce lidí překonávající jiné závislosti. Slovo „duchovní“ vyjadřuje ty rysy lidské mysli představující její nejvyšší a nejkrásnější kvality jako laskavost, velkorysost, poctivost a pokoru. Cítili také, že k tomu, aby si udrželi vlastní abstinenci, je životně důležité poselství naděje předávat jiným patologickým hráčům. V důsledku příznivé publicity předního novináře a televizního komentátora se první setkání Anonymních hráčů uskutečnilo v pátek 13. září 1957 v Los Angeles v Kalifornii. Od té doby toto společenství stále roste a přibývá skupin po celém světě.

Anonymní hráči jsou společenstvím mužů a žen, kteří navzájem sdílejí zkušenost síly a naděje, aby vyřešili svůj společný problém. Jedinou podmínkou členství je přání přestat hrát. Nevybírají se členské příspěvky ani jiné poplatky za členství v Anonymních hráčích. Anonymní hráči nejsou spojeni s žádnou sektou, náboženskou denominací, politikou, organizací ani institucí, nemají zájem vstupovat do žádných sporů, podporovat něco nebo se proti něčemu stavět. Naším prvotním cílem je přestat hrát a pomáhat druhým, nutkavým hráčům, aby i oni přestali. **(33) (Příloha 1,5)**

PL Červený Dvůr

Psychiatrická léčebna Červený Dvůr je zařízení specializované na střednědobou ústavní léčbu závislostí na návykových látkách a patologického hráčství. Byla založena v roce 1966. V současnosti je kapacita léčebny 103 lůžek, ročně absolvuje terapeutický program v léčebně 550 až 750 pacientů. Léčebna má v současnosti 4 oddělení. Jedno příjmové detoxifikační oddělení (detox) a tři oddělení psychoterapeuticko - režimová.

Podmínky přijetí do léčby jsou : věk minimálně 18 let, syndrom závislosti jako hlavní diagnóza, psychický a somatický stav nevyžadující jinou speciální léčbu a umožňující plné zapojení do všech aktivit a motivace k léčbě. K přijetí do léčby požaduje PL doporučení psychiatra, ideální je, je-li specialista na léčbu závislostí. **(44)**

2. 9. Stádia uzdravování

2.9.1. Stádium kritičnosti

Hráč poctivě hledá pomoc, postupně získává naději. Opouští svět fantazií a přijímá skutečnost. Přestává hrát. Začíná uvažovat odpovědně. Chladnokrevně provede svou finanční inventuru a sestaví plán splácení dluhů. Uvažuje jasněji. Je schopen lépe uspokojovat své skutečné potřeby, včetně duchovních. Začíná řešit problémy a správně se rozhoduje. Vrací se do zaměstnání.(30)

2.9.2. Stádium znovuvytvoření

Na základě svého finančního rozpočtu začíná splácet dluhy. Má jasné a konkrétní plány, jak postupně nahradit škody, které způsobil. Je více schopen přijímat své silné i slabé stránky. Vztahy v rodině se zlepšují. Bývalý hráč si nachází nové zájmy a záliby. Postupně se mu vrací sebeúcta. Rodina a přátelé mu začínají více důvěřovat. Je schopen stanovit si kvalitní cíle pro život. Pokud je to třeba, dokáže řešit spory s úřady nebo soudy. Je trpělivější. Více času tráví s rodinou. Postupně se mu vrací klid.(30)

2.9.3. Fáze růstu

Bývalý hráč se přestává zabývat myšlenkami na hru. Pohotově řeší různé problémy, které mu život přináší. Začíná chápat sám sebe a rozumět si. Začíná chápat druhé. Je schopen projevit druhým lidem náklonnost a pomáhat jim. Nachází nový způsob života.(30)

2. 10. Zvládání krizí

Může se stát, že člověk, který kvůli hazardní hře hodně zkusil a je odhodlán s ní přestat, dostane silnou chuť hrát. S tím je nutné počítat. V této situaci je nejjednodušší nedělat vůbec nic. Chuť hrát dříve nebo později odejde tak, jak přišla. Ve výhodě je

člověk, který se v okamžiku krize nenachází v herně a nemá u sebe větší finanční obnos. Nejlepší je se hernám vyhýbat a peníze si nechávat posílat na sporožirový účet. Vylepšená verze předchozího postupu je své myšlenky a pocity, přijde – li chuť hrát, pozorovat jako by to byly myšlenky někoho jiného. Pozorovat je jako s odstupem a nereagovat na ně. Velmi pomáhá připomínat si výhody a nevýhody. V okamžiku krize je to zvláště účinné. Je možné si připomenout nepříjemné zkušenosti z minulosti. Lze si také vybavit také to, čeho se hráč v souvislosti s hrou nejvíce bojí, například vězení, rozvod podobně. (19)

2.10.1. Recidiva

Slovo krize se skládá v čínštině ze dvou znaků. Ten první znamená nebezpečí, ten druhý příležitost. Recidiva je krizí a je nebezpečná tím, že se patologický hráč po kratší, nebo i dlouhé době vrací k hazardní hře. Příležitost spočívá v tom, že chyby mohou člověka hodně naučit a že je pak opatrnější. Udržovat si dobrý tělesný a duševní stav a život bez hazardní hry chránit je pro patologické hráče trvalým úkolem. Dá se přirovnat k jízdě na kole. Dokud člověk šlape správným směrem, je snadné udržet rovnováhu. Kdyby ale šlapat přestal nebo kdyby si to namířil do příkopu, měl by s rovnováhou potíže. (33)

Bažení neboli craving

Může být jedním ze společných rysů závislostí, ale i patologického hráčství. Slovo “craving” bychom přeložili do češtiny asi nejuvýstižněji jako bažení nebo dychtění. Anglický výkladový definuje craving jako “velmi silnou touhu. V roce 1955 se shodla komise odborníků Světové zdravotnické organizace na definici bažení jako touze pociťovat účinky psychoaktivní látky, s níž měla osoba dříve zkušenost. Isbell doporučuje odlišovat tělesné a psychické bažení a uvádí, že psychické bažení může být obranou proti nepříjemným duševním pocitům. Toto rozlišování bažení na tělesné (vznikající při odeznívání účinku návykové látky nebo bezprostředně po něm) a

psychické (objevuje se i po delší abstinenci) je správné i s ohledem na výsledky vyšetření mozku při bažení. (37)

V Mezinárodní klasifikaci nemocí je bažení popsáno jako “silná touha nebo pocit puzení užívat látku nebo látky”. Bažení ovšem souvisí i s dalšími znaky závislosti jakou jsou zhoršené sebeovládání nebo to, že někdo v náruživém chování pokračuje navzdory škodlivým důsledkům, které jsou mu známé. Bažení je v podstatě také součástí definice patologického hráčství podle mezinárodní klasifikace nemocí. Doslova se tam uvádí: “Postižení popisují intenzivní puzení ke hře, které lze těžko ovládnout spolu se zaujetím myšlenkami a představami hraní a okolností, které tuto činnost doprovázejí.” Rozdíl mezi bažením a tím, když někdo prostě něco chce, třeba pivo nebo sladkosti je podle některých vědců je velmi podstatný. Při bažení se podle nich na rozdíl od obyčejného chtění aktivují jiné vývojově starší oblasti mozku. Bažení se dá překonat, ale bez nadsázky lze říci, že komplikuje léčbu prakticky všech návykových nemocí. (37)

2.10.2. Prevence

Patologické hráčství nemá jedinou příčinu. Proto také účinná včasná opatření zahrnují více rovin. Prevence problémů způsobených hazardní hrou má ovšem širší dosah, nežli jen předcházení patologickému hráčství. (30)

Co může udělat jednatlivec

Především sám hazardně nehrát. Může také před hazardní hrou varovat přátelé a známé. To je velmi důležité.(30)

Co mohou udělat rodiče

1. Získejte důvěru dítěte, naučte se naslouchat tomu, co říká, věnujte mu potřebný čas.
2. Opatřete si o hazardní hře a jiných návykových rizikách informace, abyste o tom mohli s dítětem zasvěceně hovořit. Vyberte si k takové debatě vhodný okamžik.

3. Předcházejte tomu, aby se dítě nudilo. Toho můžete dosáhnout tím, že ho vhodně zaměstnáte v rodině, nebo mu najdete dobrou společnost a záliby mimo ni.
4. Stanovte a prosazujte zdravá pravidla. Základním pravidlem pro nezletilé je nikdy a za žádných okolností žádná hazardní hra. Za porušení pravidla by měly následovat přiměřené a předvídatelné sankce, např. krácení kapesného.
5. Buďte pro dítě dobrým modelem. Dítě vycítí, že i pro vás mají peníze, které jste si poctivě vydělali, větší cenu, než kdybyste je někde našli nebo vyhráli. Pokud hazardní hru sám neprovozujete, je to výborné. Samo o sobě to ještě dítě zcela nechrání, protože je vystaveno i dalším vlivům.
6. Dítě by mělo vědět, že určité věci prostě musí umět odmítnout. Mezi ně patří i pozvání k hazardní hře. O způsobech odmítání už podrobně víme z předchozího textu.
7. Chraňte dítě před nevhodnou společností mimo jiné i tím, že mu najdete vhodné přátele a kvalitní záliby.
8. Posilujte zdravé sebevědomí dítěte.
9. Podle potřeby spolupracujte i s dalšími dospělými, školou, případně odborníky.
10. Jestliže se objeví problémy s hazardní hrou u dítěte, je třeba je energicky zvládnout. Využívejte možnosti profesionální konzultace. Čím dříve se začne problém řešit, tím je to snazší. **(29)**

Co může dělat škola

Může prosazovat zákaz jakýchkoliv hazardních her ve školní budově a jejím okolí. Učitelský sbor jedné pražské školy se velmi tvrdě postavil proti otevření herny v jejím sousedství. Prevenci problémů působených hazardními hrami je vhodné zasadit do rámce výchovy ke zdravému způsobu života. Pro normální populaci dětí a dospívajících jsou nejúčinnější programy za aktivní účasti předem připravených vrstevníků (peer programy) a další interaktivní postupy. Nabízení pozitivních alternativ k rizikovému chování je účinné zejména u dětí a dospívajících se zvýšených rizikem. O jaké pozitivní

alternativy se bude jednat, záleží na specifických individuálních potřebách. Důležitá je i včas poskytnutá léčba.(30)

Co mohou dělat zaměstnavatelé

Zaměstnanec patologický hráč je něco jako časovaná bomba a může velmi poškodit pověst podniku a způsobit velké ekonomické škody. Prevenci a včasné léčbě proto zejména američtí zaměstnavatelé věnují pozornost. Samozřejmě i v tomto případě se prevence problémů působených hazardní hrou spojuje s prevencí problémů působených alkoholem a drogami a s podporováním zdravého způsobu života zaměstnanců.(30)

Co mohou dělat ti, kdo hazardní hru provozují

Měli by ve vlastním zájmu striktně dodržovat věkovou hranici 18 let. Nic totiž nepoškozuje i tak pošramocenou pověst provozovatelů hazardních her jako nezletilí patologičtí hráči. Měli by také umět rozpoznávat patologické hráče a doporučit jim léčbu. Peníze, které jim do heren přinášejí, jsou totiž ukradené, vypůjčené nebo zpronevěřené a jsou zdrojem problémů. Patologický hráč by se měl léčit, ne hrát. Konečně zaměstnanci v tomto oboru by zásadně neměli hazardní hru sami hrát. Hrozí jim totiž, ve větší míře než ostatním, nebezpečí patologického hráčství.(30)

Co mohou dělat sdělovací prostředky

Mohou nabízet lepší možnosti trávení volného času, než je hazardní hra a nabízet pozitivní modely lidí, kteří mají kvalitní záliby a pro něž je práce důležitá sama o sobě. Média by měla dát prostor i debatě týkající se nebezpečí hazardní hry a tomu, jak ho snižovat. Rozhodně by se sdělovací prostředky neměly propůjčit přímé i nepřímé reklamě hazardních her.(30)

Co může dělat společnost

Účinná prevence zahrnuje snižování poptávky po hazardní hře a snižování její dostupnosti. Poptávku lze snižovat pomocí účinných programů zahrnujících pokud možno více sektorů (jednotlivec, rodina, vrstevníci, škola, pracoviště, sdělovací prostředky). Dostupnost je možné snižovat zákony a omezeními určitých druhů hazardní hry a samozřejmě jejich nekompromisním prosazováním. To se u nás v současnosti zatím dostatečně neděje. Výzkumy prokázaly, že ty státy v USA, které mají přísné zákony omezující hazardní hry, mají o 70 % nižší výskyt patologického hráčství v porovnání se státy, které takové zákony nemají (např. Nevada). Reklama alespoň těch nejnebezpečnějších forem hazardní hry by měla být zakázána. Význam má i společenské klima. Společnost, která nepovažuje peníze získané jakkoliv za superhodnotu a neoslavuje hromadění peněz a riskování, je ve výhodě.(30)

Prevence založená ve společnosti

Prevence založená ve společnosti (community based prevention) znamená spolupráci různých složek společnosti (rodiče, škola, vrstevníci, zdravotníci, úřady, média, soukromý sektor, zájmové a sportovní organizace mládeže, pedagogicko-psychologické poradny, církve, svépomocné organizace policie). V ideálním případě jsou pak děti a dospívající koordinovaně ovlivňováni z mnoha stran.(30)

2. 11. Provozování hracích přístrojů

Počátek roku 1990 byl soubojem vlivů nově vznikajících firem v oblasti provozování výherních automatů na právě vznikající zákon o loteriích a jiných podobných hrách. Na ministerstvu financí se potkávali zástupci firem reprezentujících zájmy všech zemí jejich tradiční výroby. Žádný z pracovníků ministerstva neměl s regulováním provozu výherních automatů dostatečnou zkušenost, protože jejich poslední masový provozní výskyt zahrnoval období let 1967 –1972. Poté se již jednalo

jen o dožívání malého počtu přístrojů v zařízeních převážně sportovního charakteru. Příprava zákona o loteriích patřila k prvnímu balíku nově přijímaných právních předpisů a ministerstvu financí byl dán úkol, který je dnes prakticky nemyslitelný – vytvořit ihned zákon nový. Naskytlo se několik možností jak postupovat – buď převzít kompletní právní úpravu některé země s dostatečnou tradicí provozu výherních automatů, nebo vytvořit předpis vlastní. Autoři předlohy se obávali, že pokud převezmou úpravu konkrétní země, potom výrazně zvýhodní zdroj výherních automatů a proto zvolili cestu vlastního přístupu k formulaci zákona. Zásadní vliv na jeho obsah však měli zástupci firem německých, anglických, rakouských a hlavně holandských. Za neuvěřitelně krátkou dobu čtyř měsíců byl zákon nejen připraven, ale také přijat a již 15. května 1990 byl ukončen stav, kdy provozovat přístroje mohl prakticky každý, kdo se nebál porušovat právní úpravu z doby socialismu. Skončilo tak období náhodných individuálních dovozů automatů a jejich živelné, nikým nekontrolované provozování kdekoliv a kdykoliv. (61)

2.11.1. Platná legislativní úprava

V květnu 1990 schválila ČNR zákon č. 202/91 Sb. O loteriích a jiných podobných hrách. Ten stanoví, kdo může sázkové hry podle zákona provozovat, upravuje nové druhy a formy provozování her (hry v kasinech apod.), posiluje pravomoci orgánů místní samosprávy při povolování a řízení těchto her, stanovuje postihy za provozování her, které by byly v rozporu s tímto zákonem, nebo v rozporu s podmínkami uvedenými v předmětném povolení.(19)

Ministerstvo financí, které hazard v Česku reguluje, ještě do loňského roku 2006 umožňovalo obcím, pokud nové terminály nechtěly, účastnit se správního řízení a jejich rozmístění blokovat. Minimálně čtyřicet měst v Česku, omezilo rozmístění klasických hracích přístrojů. Ty fungují převážně na mince, prohrát na nich lze během hodiny maximálně tisíce korun. Moderní přístroje, o které se vede boj, už přímo ze zákona regulované nejsou. Ministerstvo povolilo na vyjimečný paragraf nejprve Sazce v souvislosti se splácením Sazka Areny. Nyní má licenci už desítka společností, dalších sedm o ni žádá.

U nových automatů, propojených do sítě, se hraje o miliony, jedno otočení „kotoučů“ přijde i na padesát korun. Proto jsou daleko nebezpečnější. Podle nového názoru ministerstva rozmístění moderních terminálů nemůže narušit veřejný pořádek., tudíž obce do toho nemají právo zasahovat. Do budoucna se podle mluvčího ministerstva počítá spíš s další centralizací rozhodování o povolování hazardu. Obce tak do jisté míry ztratí pravomoc povolovat herny v tom rozsahu jako dnes. (38)

2.11.2. Druhy hracích přístrojů

Výherní automat je vlastně počítač, mající ve svém programu matematický model hry. Grafické prvky na obrazovce nebo na kotoučcích jsou jen jakýmsi ukazatelem stavu, ve kterém se počítač nachází. V jaké poloze se kotouče zastaví, tedy nezáleží na náhodě, ale na úvaze počítače. Každý výherní stroj prochází zkušebnou, garantující formou osvědčení, že přístroj vyhovuje zákonům o hrách a loteriích. Tento zákon stanoví podmínky, že cena jedné hry nesmí být vyšší než dvě koruny a maximální možná výhra z jedné hry může být nejvýše 300 Kč. (Nevztahuje se na kasinové stroje.) Přitom výherní podíl musí být nastaven v rozmezí 60 – 80 %.(7) Potíž je v tom, že výherní automaty mají prakticky vždy dvě herní úrovně. Základní hra striktně dodržuje zákon. Ale gambler má možnost již jednou vyhrané body ponechat ve hře a znovu si je „přisadit“ do tzv. rizikové hry, kam vstupuje na vlastní žádost a v níž se možnost výhry zvyšuje. A zde je právě ono podstatné: jestliže na spodní úrovni stroj dává, v rizikové hře své dávání kompenzuje. V tom tkví podstata hazardu: zpočátku hráč spíše vyhrává, ale posléze – když hře propadne – prohrává častěji a vyšší částky, takže se ocitne v dluzích. Do programu jsou zabudovány logické obvody, které porovnávají skutečnou výhernost s povolenou, ale není ničím stanoveno, po jak velkých diferencích provedou korekci. Ovšem v kroku sto tisíc her musí být alespoň šedesát tisíc výher. Některé modernější přístroje mají možnost zásahu několika mikropřepínačů po dvou procentech směrem vzhůru. To zvyšuje atraktivitu přístroje na trhu. Přitom ale výhernost neznamená podíl vhozených a vyplacených peněz. Je to jen poměr výher k celkovému počtu.(7) Šance obehřát naprogramovaný automat jsou mizivé. Matematikové je vyčíslili na pouhých 0,054%. Lidské možnosti za naprogramovaným

strojem viditelně pokulhávají. Profesor Miroslav Mañas z pražské VŠE, jeden z našich čelných odborníků na teorii her tvrdí, že když hráč hází minci do automatu, měl by si uvědomit, že z matematického hlediska je to totéž, jako by ji dobrovolně hodil do kanálu. (18) Automaty jsou naprogramovány tak, aby vklady vracely nárazově, díky čemuž je hraní na nich tak atraktivní.(46)

Podle způsobu vkládání a vyplácení finančních částek se dělí hrací přístroje na:

- a) Mincovní – hráč vhazuje mince (nebo žetony) přímo do mechanického ústrojí, které prověřuje jejich hodnotu a pravost. Výplata mincí se uskutečňuje prostřednictvím zařízení, které pracuje na principu hopperu (odsypávání) nebo výplatních trubic.
- b) Kreditové – obsluha inkasuje finanční prostředky v hotovosti. Jejich výši pak prostřednictvím klíčku nebo centrálním ovládáním z pokladny zanese do paměti přístroje. Opačným postupem je prováděna výplata. (19)

Podle způsobu zobrazování průběhu hry dělíme přístroje na:

- a) Elektronické – hra je zprostředkována prostřednictvím různých typů zobrazovačů, nejčastěji pomocí obrazovky.
- b) Elektronicko – mechanické – jež zprostředkovávají komunikaci mezi hráčem a mikropočítačem pomocí elektronicko mechanickým zařízením. Otočné válce, listové karetní symboly a podobně.

Průběh hry je v obou případech řízen jednoúčelovým počítačem instalovaným ve stroji. Samostatnou kapitolu tvoří stroje mechanické. Jejich princip je založen na bázi mechanických zařízení (vah, rohatkových soukolí atd.). Tyto stroje již prakticky ve všech případech nevyhovují současné právní úpravě a jsou tudíž na našem území neprovozovatelé a mají spíše historickou hodnotu. (19)

2.11.3. Internetová kasina a legislativa EU

V EU neexistují žádné zákony, které by hazardní hry na internetu popisovaly jako nelegální. V případě USA došlo k několika pokusům přijmout zákony, který by tato kasina postavily mimo zákon. Různé státy mají různé zákony a na různé hazardní hry je nazíráno různými způsoby. Přes výše uvedenou nejednoznačnost legislativy se však většina odborníků shoduje na tom, že žádná podobná legislativa nebude nakonec přijata anebo následně neobstojí, a tudíž prozatím většina internetových kasin v USA zůstává v oblasti šedé ekonomiky nebo tyto aktivity není možno soudně stíhat. **(23)** Země, jež se staly členy Evropské unie, jsou povinny přijímat zboží a služby z ostatních členských zemí. Evropský soudní dvůr nicméně rozhodl, že členské státy EU nemusejí povolit legální hazardní hry z jiných členských zemí. Internetové hazardní hry jsou tudíž jednou z mála oblastí, kde místní (či národní) názory a postupy mají větší váhu než legislativa EU, a tudíž mezi jednotlivými zeměmi existují určité rozdíly. Z tohoto důvodu mají jednotlivé státy v rámci EU pravomoc rozhodovat o tom, zda budou internetové hazardní hry na jejich území povoleny či ne. Většina (pokud ne všechny) členské státy EU nicméně umožňují svým občanům účastnit se hazardních her na internetu a namísto vypracovávání legislativy, jež by tyto aktivity zakázala, státy většinou společně hledají způsoby, jak je regulovat. Faktem je, že internetová kasina jsou po celé Evropě čím dál více populární a ve skandinávských zemích, Německu, Rakousku, Francii a Irsku jsou zakládány nové pokerové kluby. V zemích Východní Evropy vedl rozmach internetu k boomeru internetových kasin. Co se diskusí o legálnosti na národní úrovni týče, nejčastěji je probíráno licencování internetových kasin. Většina členských států ve snaze monitorovat a regulovat internetové provozovatele přijala legislativu, na základě níž jsou kasina povinna získat licence a dodržovat určitá pravidla, aby bylo občanům následně umožněno legálně sázet na příslušných internetových stránkách. Například v Nizozemsku jsou internetová kasina legální a občané se mohou účastnit her provozovaných zámořskými společnostmi. Nizozemský zákon o hrách neumožňuje občanům účastnit se her provozovaných společnostmi, které

nedisponují nizozemskou licenci. Velká Británie na druhou stranu legalizovala téměř všechny tyto aktivity a vede provozovatele k tomu, aby přišli a vytvořili své základny na britské půdě. Tento přístup následně umožňuje zemím jako je Británie regulovat herní průmysl a vyhnout se mnoha problémům, jakými jsou například podvody a praní špinavých peněz, které jsou s těmito aktivitami obvykle spojeny.(23)

2. CÍLE PRÁCE

Cílem mé diplomové práce je odpovědět na výzkumnou otázku: Jaké mohou být příčiny a sociální důsledky patologického hráčství a jaký mají vliv na sociální chování. Dalším cílem je sjednotit získané informace o této problematice a spolu s kasuistikami vše zasadit do srozumitelného kontextu a případně vyvodit hypotézy. Práce může sloužit k lepší informovanosti nejen odborné veřejnosti, ale i patologickým hráčům samotným.

3. METODIKA

3.1. Metodologický postup

Informace potřebné pro zpracování diplomové práce byly získávány prostřednictvím studia odborných materiálů. Pro zpracování teoretické části jsem použila metody sekundární analýzy dat – monograficky publikované zdroje, on-line zdroje a statistická data publikována například Ministerstvem financí. Na základě charakteru výzkumného záměru a povahy dostupných dat, jsem volila kvalitativní metodologický přístup. Probíhal formou nestandardizovaného rozhovoru s patologickými hráči a byl doplněn analýzou osobních dokumentů patologických hráčů.

Zaměřila jsem se na výpovědi týkajících se sociálních důsledků, které jim jejich hraní přineslo. Celý výzkum je anonymní. V kazuistikách jsem změnila některé detaily a především jména klientů.

3. 2. Charakteristika výzkumného souboru

Základní soubor tvořilo 14 patologických hráčů. Z toho 12 patologických hráčů bylo hospitalizováno v psychiatrické léčebně Červený Dvůr. Dále vzorek tvořili patologičtí hráči z mého okolí. Soubor byl vybrán mechanismem prostého náhodného výběru. Zabývala jsem se soustavným výzkumem těchto patologických hráčů a to mi umožnilo zachytit nejmenší detaily a objevit nové přehlížené skutečnosti. Výzkum probíhal během měsíců květen 2006 až únor 2007. Věk dotazovaných tohoto souboru nebyl omezen. V mém výzkumném vzorku, bylo nejmladšímu patologickému hráči 22 let a nejstaršímu 60 let. Psychiatrická léčebna Červený Dvůr mi bohužel neposkytla osobní dokumentaci klientů, kterou bych mohla rozšířit informace ke svým kasuistikám. U každé z kasuistik jsem uvedla 12 položek. Ty jsem vytvořila pro přehledné zmapování klientovy sociální situace. Tyto body poskytují odpovědi na následující otázky:

- 1) Je - li patologickým hráčem muž, či žena
- 2) Věk
- 3) Ukončené vzdělání
- 4) Co dotyčnému vzala hráčská vášeň v jeho životě
- 5) Je – li zaměstnaný, či nezaměstnaný
- 6) Zájmy, trávení volného času
- 7) Dluhy, které mu vznikly jako následek hraní
- 8) Zdravotní následky
- 9) Obavy z budoucnosti
- 10) Je – li čistý hráč, či hru kombinuje s alkoholem, či drogami
- 11) Pravděpodobná příčina jeho hraní
- 12) Motivace k léčbě

4. VÝSLEDKY

1. Pacient Psychiatrické léčebny Červený Dvůr, 29 let

1. Muž
2. 29 let
3. Nedokončené středoškolské vzdělání
4. Ztráta přátel, přítelkyně
5. Nezaměstnaný, problémy s hledáním práce
6. Ztráta koníčků
7. Dluh 3 000 000 korun, hrozící exekuce
8. Deprese, nízká váha, pokus o sebevraždu
9. Strach z celoživotního splácení dluhů, nekvalifikovaná práce, promarněný život
10. Kombinovaná závislost – pervitin
11. Důvod hraní - vidina velké výhry
12. Motivace k léčbě – velká, kvůli své rodině, zároveň nemotivující, že stráví život splácením dluhů.

Problém klienta P. se začal pomalu vyvíjet v jeho 15 letech, kdy si nevědomě hodil s kamarády po škole do výherního automatu 10 korun a vyhrál 250 korun. To ho velmi inspirovalo a začal se příležitostně hře věnovat. Čas od času si uvědomoval finanční ztrátu, která ho vždy na krátkou dobu donutila nehrát. Vždy když se zlepšila jeho finanční situace, opět začal vyhledávat hru. Tento koloběh trval několik let, až se mu to postupně začalo vymykat z rukou, chuť na hru byla stále intenzivnější a tak neváhal situaci řešit půjčkou u banky. Počet těchto půjček se neustále zvyšoval, tak se rozhodl pro nelegální půjčky, kde neplatil tak vysoké úroky. Tyto úroky ho stály stále větší finanční ztráty, což velmi špatně psychicky snášel a tak zase hledal útěchu ve hře. Postupně se od něho odvracelo jeho blízké okolí, protože zjistilo, že ho nemá cenu stále přesvědčovat a vědělo, že by je to stálo jen další peníze. Širšímu okolí svůj problém tajil

a i v nynější době si mnoho lidí myslí, že odjel pracovat do ciziny. Hra mu vyplňovala volný čas tak důsledně, že ztratil veškeré dosavadní záliby. Stále se mu nedařilo přerušit tento bludný kruh a tak to došlo tak daleko, že jeho rodina musela prodat rodinný dům, aby zaplatila jeho dluhy. Přišla tak i o auto a všechnen majetek. Nyní bylí v malém bytě na vesnici, kterým ručí za další půjčky a tak jim nezbývá nic jiného, než splácet 15 000 korun měsíčně. Dle klientova názoru je prý jediné štěstí, že mají rodiče jenom jeho, protože by ho už jinak museli zavrhnout. Klient trpěl depresemi a vše mu začínalo být jedno. Později přidal ke své závislosti i pervitin. Ten ho vedl k celodennímu sezení u automatů, kdy prohrál za den i 80 000. Po delším čase, začal upadat do stále větších depresí, úzkosti a pokusil se svůj problém řešit sebevraždou. Ta se mu shodou šťastných okolností nepodařila a tak se rozhodl pro psychiatrickou pomoc. Do léčebny Červený Dvůr přišel ve velmi zuboženém stavu. Po delší léčbě v PL Červený Dvůr přišel na důvody, které ho vedly k hraní. Mimo jiné i to, že jeho matka vždy chtěla, aby byl ve všem nejlepší. Dle matčina mínění se mu to stále nedařilo a tak jí chtěl ukázat, že si sám umí vydělat velké peníze. Blikající tlačítka na něj prý nikdy nepůsobila, přitahovala jej pouze vidina peněz. Klient říká, že si prošel všemi fázemi hraní a nedají se popsat pocity, které u toho měl. Klient má velké obavy o budoucnost, neví jestli vydrží po tolika letech hry nehrát, kvůli psychickému tlaku, který na něj bude vyvíjet finanční situace. V nynější době má splatit 3 000 000 korun. Perspektiva špatného platu díky nízkému vzdělání a celoživotní splácení dluhů ho děsí. Rád by svoji finanční situaci řešil výdělkem v zahraničí, ale zároveň chce být u rodiny, kdyby mělo dojít k exekuci jejich bytu. Doufá, že bude moci rodině vrátit jejich péči, které si dlouho nevážil. Tento klient na mě působil velmi nešťastně a celou dobu našeho rozhovoru se díval bez hnutí před sebe, velmi vyhaslým pohledem. Naštěstí má velikou podporu rodiny, ale i přes to, bude jeho návrat do společnosti velmi obtížný.

2. Pacient Psychiatrické léčebny Červený Dvůr, 26 let

1. Muž
2. 26 let
3. Dokončené středoškolské vzdělání
4. Ztráta přátel a důvěry rodiny
5. Nutná změna práce, pracoval jako krupiór
6. Hrál fotbal, chce se k němu vrátit
7. Dluh 90 000 korun
8. Zdravotní následky neudává
9. Obavy z budoucnosti – soužití s matkou, nemožnost mít vlastní bydlení
10. Čistý hráč
11. Důvod hraní – chtěl si přivydělat, přišlo mu to jednoduché, žil ve světě hazardu
12. Motivace k léčbě – klient ukončoval léčbu

M. vychovávali oba rodiče s tím, že výchova jeho otce byla poněkud přísnější. Otec chtěl, aby byl M. dokonalý a vytýkal mu každou maličkost. Když M. dosáhl věku 17 let, jeho otec zemřel a tak zůstal na malé vesnici se svojí matkou a sestrou sám. Dokončil středoškolské vzdělání a další studium na vyšší odborné škole brzy přerušil. Později se přihlásil na jazykový kurz, který také nedokončil. Své jednání omlouvá slovy: " To je jasné, to jsem celý já, to je u mě normální, nic nedotáhnu do konce."

M. si našel zaměstnání v blízkém městě, kde pracoval jako krupiór a měl tak možnost vyššího výdělku, kolem 25 000 korun. Zde si našel přátele a začal hrát na automatech pro zábavu. Postupem času hrál stále častěji, což mělo špatný vliv na vztah s jeho matkou a sestrou, které se ho marně snažily změnit. A stejným způsobem začal ztrácet i přátele, protože jim dlužil větší obnosy peněz a ti kteří o jeho společnost stáli, nevyhledával sám, protože by jim musel dluhy splatit. Začal být uzavřenější, měl problémy v práci a když začal být tlak jeho rodiny neúnosný, rozhodl se pro léčbu.

V době mé praxe měl klient M. za sebou čtyřměsíční léčbu a odcházel domů. V psychoterapeutické skupině se řešil jeho odchod domů, jeho plány do budoucna, nutné koníčky a podpora rodiny.

Klient si hledal práci již během hospitalizace, ale vše odmítal s tím, že by mu to nepřineslo uspokojení. To se skupině nelíbilo a snažila se ho přesvědčit, že pokud nevyvine větší úsilí a jako prioritu bude mít 14 denní sledování fotbalu, práci už si nenajde a brzy se ocitne opět v léčebně. Jako jediný koníček do budoucna měl aktivní hraní fotbalu a další volný čas prý "nějak vyplní". Klient odchází z léčebny s nejistou budoucností.

3. Pacient Psychiatrické léčebny Červený Dvůr, 55 let

1. Muž
2. 55 let
3. Odborné učiliště
4. Ztráta přátel, zhoršené vztahy s dcerou
5. Zaměstnaný
6. Ztráta koníčků
7. Dluhy popírá, zároveň udává, že do hry vložil kolem 1 000 000 korun
8. Pokus o sebevraždu
9. Obavy z budoucnosti neudává, těší se na hru
10. Čistý hráč
11. Důvod hraní – hra mu vyplňuje volný čas, přináší úlevu
12. Motivace k léčbě – léčí se na přání své dcery

Klient udává, že měl v oblibě jakékoliv hazardní hry již v 17 letech. Hrací automaty ho ale nikdy nelákaly, upřednostňoval vždy ruletu. Podle jeho názoru mu hra nikdy neublížovala a neměl s ní problém. V léčebně se ocitl protože se pokusil spáchat sebevraždu po tragické smrti jeho manželky. V bezvědomí ho našla jeho šokovaná 19letá dcera, kvůli které se prý rozhodl pro léčbu. Klientovi hra vyplňovala všechny volný čas a finanční prostředky, které do ní vložil odhaduje na 1 000 000 korun. V době mé praxe byl klient v léčebně tři týdny, svou závislost si nepřipouští, věří, že je to pouze jeho rozhodnutí, pokud navštíví kasino či ne a jeho heslo je: "Hlavně se udržet ve hře". Při našem rozhovoru se snažil o veselý tón a svoji hospitalizaci se snažil zlehčovat. Opakovaně naznačoval, že druzí jsou tu kvůli závislosti, zatímco on hraje jen pro zábavu.

4. Pacient Psychiatrické léčebny Červený Dvůr, 40 let

1. Muž
2. 40 let
3. Vyučen
4. Přátele prý nikdy neměl
5. Nezaměstnaný – pobírá invalidní důchod
6. Koníčky žádné nemá
7. Dluh 15 000 své matce
8. Zdravotní následky - neudává
9. Obává se konfliktů s matkou
10. Čistý hráč
11. Důvod hraní – hra zaplňuje jeho volný čas
12. Motivace k léčbě – velmi nízká, léčebnu na vlastní žádost opouští

Klient H. žije sám s matkou a začal hrát na automatech před dvěma roky. Za tuto dobu prohrál několik tisíc spolu s 15 000 korunami své matky. Tyto půjčené peníze u ní vzbudily podezření, takže začala syna kontrolovat. Jednou ho přistihla při hře v restauraci, kde právě prohrál 5 000 korun. Začala vyvíjet tlak na syna a požadovala jeho léčbu v Psychiatrické léčebně. Klient bohužel nebyl sám přesvědčený k léčbě a svůj problém nepovažoval za závislost a něco, co by měl řešit. Při našem rozhovoru udal, že svoji léčbu považuje za nepodstatnou, zbytečnou a jako zpestření jeho dosavadního života. Právě dosáhl měsíčního pobytu v léčebně a svoji léčbu na své přání ukončil, protože další léčení považoval, jak jsem již uvedla, za zbytečné.

5. Pacient Psychiatrické léčebny Červený Dvůr, 26 let

1. Muž
2. 26 let
3. Základní - nedokončil středoškolské vzdělání
4. Ztráta důvěry otce
5. Nezaměstnaný
6. Ztráta koníčků
7. Krádeže doma
8. Deprese, úzkost, nervozita, nespavost
9. Obavy z navázání dobrého vztahu s otcem
10. Kombinovaná závislost – pervitin
11. Důvod hraní – uvolnění, zábava, lepší zážitek v kombinaci s drogou
12. Motivace k léčbě – znovuzískání důvěry otce.

Klient F. je romského původu, žijící v Praze se svým otcem. Jeho otec na něj prý nikdy neměl čas. Jeho matka zemřela ještě když byl malý. Udává, že začal hrát, aby vyplnil volný čas a hra mu přinášela spoustu vzrušení a zábavy. Ačkoliv běžně prohrával 2-3 000 korun denně, necítil finanční nedostatek, protože si peníze obstarával u svého otce. Ten prý vydělával větší množství, takže si krádeží svého syna nevšímal. Klient svou závislost nijak neřešil až do doby, kdy se k ní přidaly závislosti další a to na drogách a alkoholu. Klient odpovídal se značným zpožděním a stěžoval si na svůj vzhled. Kdy neměl jakoukoliv mimiku ve tváři, tento "maskovitý obličej" u něj prý mají na svědomí drogy.

6. Pacient Psychiatrické léčebny Červený Dvůr, 41 let

1. Muž
2. 41 let
3. Středoškolské vzdělání
4. Krize rodiny, rozvod
5. Zaměstnaný
6. Ztráta koníčků
7. Dluh 70 000 korun
8. Nespavost, úzkost
9. Obavy z recidivy, dluhů a ztráty syna
10. Čistý hráč
11. Důvod hraní – nuda, realizace, připadal si konečně sebejistý a silný
12. Motivace k léčbě – velká, kvůli svému synovi

Klient P. zatím podstoupil tři měsíční léčbu v PL Červený Dvůr. Pracoval 14 let u policie, tuto práci musel opustit a do dalšího zaměstnání nastoupil jako úředník. Práce ho nenaplňovala, začal postrádat kontakt s lidmi a i v jeho manželství nastaly problémy. Hra mu začala přinášet uvolnění a útěk od reality. U automatů si připadal silnější a naplněný. S manželkou vychovává jednoho syna, ke kterému má velmi kladný vztah. Uvádí, že se se svojí ženou neshodují na jeho výchově. Při jednom psychoterapeutickém sezení také zjistil, že má problém, komukoliv říci ne. Jako následek toho je, že neustále dělá něco, co ho nenaplňuje a tak znovu utíká k automatům. Obává se okamžiku, kdy opustí léčebnu, protože ho pravděpodobně očekává rozvod. Těší se na svého syna a své záliby, kterým se chce více věnovat. Těmi jsou fotbal a kolo. Časem by chtěl také zlepšit svoji komunikaci s lidmi.

7. Pacient Psychiatrické léčebny Červený Dvůr, 42 let

1. Muž
2. 42 let
3. Vyučen
4. Rozvod
5. Zaměstnaný
6. Ztráta koníčků
7. Dluh 80 000 korun
8. Nízká váha, zanedbanost, zvýšená kazivost zubů, pokus o sebevraždu
9. Strach ze samoty
10. Kombinovaná závislost – pervitin
11. Důvod hraní – uklidňovalo ho cinkání mincí
12. Motivace k léčbě – průměrná, nemotivující je pro něj ztráta rodinného zázemí

Klient působí jako příjemný, klidný introvert. V léčbě je nyní 2 měsíce. Se svojí ženou má 15letou dceru. Žena podala kvůli jeho závislosti na automatech žádost o rozvod. Bojí se dalšího vztahu, udává svůj problém v komunikaci s ženami. Kvůli hraní zhubnul 15 kilogramů, byl zanedbaný, přestal se mýt a čistit si zuby. Na léčbu nepomyšlel, svůj prohlubující problém chtěl řešit sebevraždou. Vzal si léky a vypil celou láhev tvrdého alkoholu. V tomto stavu ještě stačil dojet do práce, kde mu zavolali sanitku. Byl hospitalizován na psychiatrii v Českých Budějovicích. Zde se rozhodl pro léčbu v PL Červený Dvůr. Dlouho si myslel, že bude jeho léčba bez výsledků. Udává, že zpívání atp. není nic pro něj. Nyní se mu v léčebně líbí, je rád, že poznal lidi se stejným problémem a říká, že o své závislosti nevěděl zhora nic. Nyní si čte knihy od pana K. Nešpora a je překvapen, jak je vše co píše podobné jeho dosavadnímu životu. Má obavy z budoucnosti, musí začít znovu žít a sám. Jeho zaměstnavatel mu nabídl bezúročnou půjčku, aby mohl splatit své dluhy, s tím, že u něj musí pracovat po několik let. Klient teď řeší dilema, na jedné straně pomoc, na druhé straně nemožnost najít si lépe placené zaměstnání.

8. Pacient Psychiatrické léčebny Červený Dvůr, 25 let

1. Muž
2. 25 let
3. Nedokončené středoškolské vzdělání
4. Ztráta přátel, kteří nehráli
5. Nezaměstnaný
6. Ztráta zájmů
7. Krádeže doma - celkem 160 000 korun
8. Deprese, nespavost, nízká váha
9. Strach z budoucnosti, ztížené hledání práce díky zápisu v rejstříku trestů
10. Kombinovaná závislost – pervitin
11. Důvod hraní – lehce získané peníze
12. Motivace k léčbě – je motivován, pro léčbu se rozhodl sám

Klient F. na mě působil velmi afektovaným dojmem. Rád na sebe strhával pozornost, například hlasitým bouchnutím dveří, hádkami apod. Při psychotherapeutických sezeních si s oblibou sedal na židli opačně a vzbuzoval tak dojem nezájmu a nesouhlasu. Klient má za sebou 6letou dráhu gamblera. Studoval střední nábytkářskou školu, která ho bavila a nikdy neměl větší problémy. Před koncem čtvrtého ročníku začal hrát, což mělo za následek, že krátce před maturitou už do školy nepřišel. Peníze si obstarával krádežemi u svého otce ve firmě a u svých babiček, které připravil celkově o 160 000 korun. To už začalo být pro rodinu neúnosné a začala na F. vyvíjet nátlak. Před vstupem do léčebny ke své závislosti přidal ještě užívání pervitinu. Celkově chátral a po přijetí do léčby vážil 60 kilogramů.

V léčebně strávil celkem 6 měsíců. Podařilo se mu najít práci v Jižních Čechách. Nejprve to byl problém, díky jeho neukončenému vzdělání a zápisem v rejstříku trestů. Říká, že mu hra vzala svobodu, mohl mít již vlastní byt a být nezávislý. V nynější době si našel podnájem, má stálou práci a 6 měsíců nehraje.

9. Patologická hráčka, slečna M. 27 let

1. Žena
2. 27 let
3. Středoškolské vzdělání
4. Utajování před přáteli, rodinou
5. Zaměstnaná
6. Trvale bez zájmů
7. Dluh 40 000 korun
8. Nespavost, exém , úzkost
9. Strach z prozrazení
10. Čistý hráč
11. Důvod hraní - vidina velké výhry
12. Motivace k léčbě – Žádná, svým problémům nepřikládá velkou důležitost

Tato slečna, měla klidné dětství s třemi sourozenci. Jeden z jejích bratrů trpí Hyperaktivním syndromem. Její rodina je nábožensky založená a mnohé bylo tabu. Přesto prožila velmi bouřlivou pubertu, kdy zkusila menší krádeže, drogy, cigarety i alkohol. Prošla si několika nevydařenými milostnými vztahy. Inklinuje spíše k matce a k otci má více méně chladný vztah. Jeho chování jí připadá nanejvýš primitivní a je s ním nerada v kontaktu. Bydlí s rodiči v rodinném domku a do práce dojíždí. Hrací automaty poprvé poznala ve 14ti letech, kdy byla s rodiči na dovolené ve Francii. Neobvykle jí nadchly automaty, do kterých se vhodil žeton. Když měla štěstí, vypadlo více těchto žetonů a ty potom mohla směnit za peníze. První výhru utratila s kamarádkou za zmrzlinu. Další výhry ale opět skončily v automatech a tak ji z tohoto koloběhu vysvobodil jen odjezd domů.

Další setkání s automaty ji čekalo ve dvaceti letech, kdy začal její přítel podnikat a otevřel si hernu. Protože si zpočátku nemohl dovolit zaměstnance, trávil v herně velké množství času. Jeho přítelkyně, pokud chtěla být s ním, musela být v herně také a tak si začala krátit čekání hrou. Znala problémy spojené s hráčstvím, ale nepřipouštěla si, že

by měla s hraním problém. Velmi ji uráželo, když ji někdo spojoval s gamblery , tolik podobným bezdomovcům, kteří obléhali herny, které navštěvovala. Po dvou letech přítele opustila a potkala dalšího muže, který se hře oddával příležitostně. Její přítel v té době hrál už několik let, ale s mírou a vždy věděl kdy má skončit. Sama to přirovnává k situaci, kdy si člověk někdy dá panáka, přesto se nestane závislým. Začala hrát častěji a několikrát se jí stalo, že prohrála celou výplatu. Svůj problém tajila a řešila ho jen se svojí nejbližší kamarádkou. Vždy, když jela do herny, vymyslela si důvod sama pro sebe, proč tam jede. Většinou to bylo setkání na kávu s někým známým a potom následovala hra. U hracích automatů zapomínala na realitu, klepaly se jí ruce, byla nervózní a ztrácela všechny své předsevzetí a rušila sliby. U hry byla schopna vykouřit krabičku cigaret a někdy i více. Takhle to pokračovalo přibližně dva roky. Z finančních důvodů si vzala půjčku, o které byla přesvědčena, že ji použije na dovolenou a nutné výdaje. Bylo to celkem 40 000 korun. Krátce potom, ale začala peníze utrácet za hru. Její přítel si jejího hraní všiml, ale zlehčoval ho a přikládal tomu malou důležitost. Bylo jí vždy velmi nepříjemné, když v herně v malém městě, kam dojížděla, ji oslovovali jiní hráči a brali ji jako sobě rovnou. Ona jako velmi pěkná dáma s nimi nechtěla mít nic společného a vždy jí přišlo velmi trapné, když s nimi byla spojována.

Nyní hraje příležitostně dál, ale snaží se hru omezit. Hře se snaží vyhýbat, ale když je někde poblíž hracích automatů tak jim neodolá. O léčbě nepřemýšlí z toho důvodu, že je z malé vesnice, kde by ji všichni odsoudili. Zakládá si na své pověsti a to je jeden z důvodů, proč začala přemýšlet o tom, že s hrou přestane.

Tato slečna má velmi malé sebevědomí a zatím nenašla sílu, aby si ho jakkoliv zvýšila. Ať to jsou koníčky, přátelé atp. Se svým životem celkově spokojená není, představovala by si jiného přítele, jiné bydlení i lepší práci. Sama ale není ochotná pro změnu nic udělat a tak ráda zapomíná u hry. Domnívá se, že s hrou začala proto, že ji lákala představa velké výhry. Měla by tak možnost změnit svůj dosavadní život. Nepřipouští si, že to nemusí být jen otázka peněz. Uvědomuje si, jak může být gambling nebezpečný, ale nemá pocit, že by byla jakkoliv závislá.

10. Vyléčený patologický hráč, pan V., 60 let

1. Muž
2. 60 let
3. Vyučen
4. Ztráta rodiny, domova, přátel
5. Nezaměstnaný
6. Ztráta koníčků
7. Dluh 1 000 000 korun
8. Deprese, nespavost
9. Pocit promarněného života
10. Čistý hráč
11. Důvod hraní - vidina velké výhry
12. Motivace k léčbě – pan V. ztratil všechno a zjistil, že to tak dál nejde

" Automaty mi vzaly doslova všechno, hrál jsem 7 let. Přijdete o kamarády, protože ty vám půjčují první, potom na řadu přijde rodina. Manželka se mnou měla dlouho strpení, ale bohužel, jak se to nabíralo, tak byly doma cítit ty tlaky, že ty peníze někde utíkají. Byl vlastně rozvod a tím, že se rozvedete, tak vlastně já jsem odevzdal všechno a zůstal jsem na ulici V automatech nechal sedmimístnou částku. Často jsem přemýšlel o sebevraždě, ale kamarád mi našel zaměstnání a tvrdá práce mi pomohla. Já tomu říkám, že jsem se vrátil zase mezi lidi. Protože jsem si sehnal krásný nový byt, sice 1+1. Bydlím sám. Je skromně zařízený, ale mám všechno, co pro život zatím potřebuji. Mám co jíst, má co pít, jsem nekuřák, ale přitom si rád dám doutníček. Je toho tady v republice spousta. Ale všechno je to dělané jenom na tahání peněz. A těm lidičkám, který začínají, ať jsou mladí nebo starší řeknu, může to být potěšení, ale jenom na tu chvíli než si tam, než prohraje prvních tisíc korun. Když je prohraje a zjistí, že za tisíc korun mohl mít daleko lepší věci než toto, tak musí od toho pryč. Každý kdo si stoupne k automatu, se připravil o kus života. Tam život není. Život je o

něčem jiném a ne určitě o to, trávit 8 hodin u těch světylek a čekat, jestli mi tam vypadne sto dvacet korun."

11. Výpověď patologického hráče PL Červený Dvůr, 31 let

1. Muž
2. 31 let
3. Vyučen
4. Jeho závislost přinesla neúnosný stres pro rodinu
5. Zaměstnaný
6. Ztráta koníčků
7. Prohrál více než 1 000 000 korun, splátky 9 500 korun měsíčně
8. Deprese, úzkost
9. Strach o rodinu
10. Čistý hráč
11. Důvod hraní – klient chtěl nad něčím vyhrát
12. Motivace k léčbě – velká, kvůli své rodině

„Tak jsem se konečně odhodlal, napsat vám několik řádků o problémech gamblera. Abych pravdu řekl, je pro mě dost těžké přiznat svoje dosavadní chyby, které mi do teď ničily mé představy o spokojeném životě. Jsem velice rád, že jste se rozhodla psát Diplomovou práci na toto téma. Snad se vám to v plném rozsahu podaří a někoho to více osloví. Mohlo by se tak pomoci, či zachránit bezradný život začínajícím a také pokročilým gamblerům.

Popíši vám svůj příběh, protože těžko jde srovnávat ostatní případy hráčů i když jejich osud bývá skoro stejný. Dalo by se i říci, že to každý hraje s jinou myšlenkou. Někdo v tom hledá odreagování od jiných problémů jako jsou samota, vzrušení, adrenalin, získání finančních prostředků, zábavu, zdůraznění či zviditelnění své osoby vůči jiným a dalších příčin může být ještě spousta. Následky jsou srovnatelné s ostatními závislostmi. Bezradnost v dané situaci, ztráta přátel, kteří se vám raději vyhýbají, abyste nechtěli něco půjčit či zaplatit. Od závislého je to vyhýbání se, utíkání, či schovávání se před řešením problémů a před nedůvěrou rodiny a příbuzných. V tomhle případě je to asi jinak, protože i když si sami myslíte, že jste rodinu ztratili,

vždy vám rádi podají pomocnou ruku. Je to asi jediná cesta jak se ze závislosti dostat. Hlavně musí ten závislý bez kompromisu přistoupit na jakékoliv požadavky, které jsou na něj kladeny. Jinak by to nikam nevedlo. Později i sám pozná, že to není tak hrozné a postupem času se to bude zlepšovat. Jinak jsou ještě finanční pohledávky u různých bank a podobných společností, které se též dají postupem času všechny poplatit. Co je tu asi jediná světlá stránka, tak to je po zdravotní stránce, která není zničená tolik, jako u jiných závislostí. Víím, že je toho podstatně víc, ale teď to napíši přehledově, že u pokročilého gamblera není skoro žádná ekonomická, majetková i psychická podpora a na konci cesty se cítí úplně osamocen s nepřestávajícími problémy. Musí to být velké odhodlání, rozhodnout se k nějaké léčbě, protože asi jako každý jiný závislý člověk, si těžko přiznává, že je nemocný.

Nyní se vám budu snažit přiblížit situaci a průběh mého života. Dětství bylo celkem normální, žádné velké problémy jsme v rodině neměli. Škola proběhla bez větších zádrhelů, jak základní tak i odborné učiliště. Obojí, jak se domnívám, jsem ukončil velmi dobře. Jen se zmíním, že jsem se odmala zapojoval do různých sportovních odvětví, měl jsem a ještě mám pořád velmi silného sportovního ducha. Tím chci říci, že když něco hraji, snažím se naplno a chci vždy vyhrát. Samozřejmě že prohru umím přiznat a umím ocenit vítězství druhých. Možná i proto jsem tak dlouho vydržel soupeřit s výherními automaty. Jenom nechápu, proč jsem chtěl pořád více a více. Nejspíš jsem chtěl být nejbohatším člověkem na světě a mít úplně všechno. V tu chvíli si ani nejste schopni přiznat co všechno jste schopni udělat, abyste získal peníze do další hry. Do další šance zvítězit a dokázat si, že to umím. Někdy se to povedlo, když jsem se naplno soustředil. Ale automat je přece jenom stroj a má program, kterým se řídí. Tak u mě došlo k úplnému selhání a vypnutí mozku. Přestal jsem chápat hodnoty a v tu chvíli mi bylo úplně jedno, že přijdu o vše. Při jednom dlouhém boji jsem ztratil kontrolu sám nad sebou a vše prohrál. Bylo mi úplně jedno, že nemám na svačinu, cigarety, na nájem, jídlo pro rodinu atd. To už jsem začal přemýšlet, kde vezmu další peníze. Kdy bude výplata, od koho si mohu půjčit, kde bych mohl něco ukrást, prodat či zastavit. Když jsem měl možnost, hned jsem svůj nápad zrealizoval. Jednou jsem například vážil dlouhou cestu do banky, abych vyzvednul z účtu

posledních sto padesát korun na hru. Došlo to tak daleko, že jsem začal kvůli hře i krást. Sice jsem kradl všechno, ale přitom jsem se snažil, aby to poškozenému nijak nescházelo a skoro vůbec mu nedošlo, že mu něco chybí. Alespoň v tu danou chvíli. Teď si říkám, jestli je to vůbec možné. Opět jsem všechno prohrál a dál a dál sháněl další peníze. Potom mě chytili a šel jsem na deset měsíců do vězení. Nebudu psát, kolik let mi právě bylo, ale tam jsem si uvědomil, že krást se nevyplácí a tak jsem se toho dokázal zbavit. Ale ta chuť k hraní tam zůstávala pořád. Když jsem vyšel z vězení, stále jsem chodil do práce, protože tam zůstala ta jistota peněz z výplaty. Tu jsem dokázal po celoměsíční snaze prohrát i za jediný večer.

Co jiného může člověk dělat, než různě lhát a vymýšlet si neskutečné historky, jak o peníze přišel. Když jsem věděl, že mi to neprojde, utíkal jsem z domu, toulal se po městě, kradl jídlo po krámech, spával na nádraží, ve vagónech, v parcích, na lavičkách a nebo ve sklepích na různých kartonech. Takhle to probíhalo několik let. Potom jsem měl možnost, kterou jsem neváhal využít, protože tam byla možnost získat i několik tisíc korun denně. To nechci rozebírat, aby to někoho nesvádělo. V té době jsem začal chodit do kasina, kde byl pocit při hraní dosti zvýšený, protože šlo už o velké částky. Ale konec byl převážně vždy stejný. Nic jsem si nekoupil a to co jsem náhodně získal, jsem opět prodával. Za ten rok, co jsem aktivně hrál v kasinu, jsem prohrál určitě něco přes milión korun. Došlo také k tomu, že mě chytili a šel jsem znovu do vězení. Po návratu jsem se oženil a má situace se ohledně mých vydělaných peněz trochu stabilizovala. Všechno musela trpět moje rodina se mnou. Vyčítám si to do dnes, že kvůli psychickému nátlaku kvůli penězům, jsme přišli o naše první společné dítě. To muselo být po deseti dnech odpojeno od přístrojů. To i moje manželka porodu málem zemřela, naše malé viděla asi jen pět minut. Museli jsme se rozhodnout, zda ho odpojím, nebo ne. Po dlouhé diskuzi a konkrétní debatě s lékaři, nám bylo doporučeno, že nejlepší, co pro něj může být je odpojení od přístrojů.

To vše jsme společně překonali a dnes máme hezkou, roztomilou a zdravou holčičku, pro kterou chci už jen to nejlepší.

Přesto dostávám rodinu do dalších finančních problémů, když už jsem si u bank nabral neúnosné úvěry a půjčky, které do dnešního dne vylezli na měsíční splátky

celkově kole 9 500 korun. Takže s úroky zaplatím asi tak do pěti let okolo půlmiliónu zpět bankám. A to jsem vše prohrál. Teď se za to velice stydím a chci si to už konečně uvědomit a začít normálně žít. Kdybych to nedokázal, nemám se kam vrátit a přijdu už definitivně o vše, co ještě mám. Ale nejvíce bych si vyčítal, že přijdu o dosavadní rodinu a hlavně o moji pětiletou dceru o kterou bych se nemohl nijak postarat.“

12. Výpověď patologického hráče Pana K.P., PL Červený Dvůr, 22 let

1. Muž
2. 22 let
3. Střední odborné učiliště
4. Ztráta důvěry rodiny
5. Nezaměstnaný
6. Bez zájmů
7. Půjčky, celkem 80 000 korun
8. Nespavost, deprese, pokus o sebevraždu
9. Obava z recidivy
10. Čistý hráč
11. Důvod hraní – lehce získané peníze
12. Motivace k léčbě – strach o život rodiny, vydírání

„Jmenuji se K.P. Narodil jsem se roku 1984 v malém městě, kde jsem se na střední odborné škole vyučil jako instalatér. K výherním automatům jsem se dostal v patnácti letech. Byl jsem mladý a neměl jsem rozum, vlastně ani nevím, proč jsem to chtěl zkusit.

V té době jsem si chtěl vyzkoušet vše, poznat chuť prvního piva, první joint a pár lehkých drog. Začal jsem chodit po hospodách s kamarády, kteří už hráli. Já jsem jim to ještě rozmlouval a sledoval, jak se nikdy nikdo nechlubil, kolik prohrál, ale kolik vyhrál a tak mě taky začaly lákat výhry.

Řekl jsem si, že když mám pár drobných v kapse, tak to můžu zkusit a třeba budu mít štěstí. Za svých padesát korun jsem tehdy vyhrál 500. V té době, to pro mě byla dost velká částka.

Když jsme zase šli do nějakého baru, tak jsem si říkal, že když to vyšlo minule, tak proč by to nemělo vyjít dnes. Ale pořád jsem prohrával jen drobné. Byl jsem školák, moc peněz jsem neměl a ty automaty byly jen na drobné a ne na papírové jako dnes.

Intervaly mezi mým hraním a nehráním byli různě dlouhé, nepravidelné a ne moc časté. Ale pak jsem začal prohrávat a hrát víc, protože jsem se ztracené peníze snažil dostat zpátky. Rodiče vždy přibližně věděli, kolik mám peněz a když jsem to chtěl ututlat, musel jsem začít lhát. Buď jsem řekl jinou částku, nebo jsem si vymyslel, že jsem si koupil nějakou věc. Začínal jsem být nervózní, podrážděný a naštvaný sám na sebe. Vždy když jsem prohrál, už jsem myslel na to, co řeknu doma. Kde jsem byl tak dlouho a jak to, že zase nemám peníze. Když mi rodiče nevěřili, dělal jsem uraženého a naštvaného, že mi nevěří a šel jsem někam, kde jsem byl sám a trucoval. Pořád jsem to popíral i sám sobě.

Když jsem začal pracovat, měl jsem najednou víc peněz a tak se i hodně zvýšily mé sázky. Říkal jsem si, že čím více vsadím, tím více můžu i vyhrát. Už jsem neměl vůbec poněti, kolik jsem dohromady prohrál a viděl jsem jenom ty výhry. Když jsem měl peníze, všichni kamarádi to hned věděli a hned se ke mně hlásili. Chtěli, abych jim platil pití apod. Zatím v práci to ale nevěděli, skrýval jsem to jak jen to bylo možné. Ačkoliv jsem žil od výplaty k výplatě a vždy jsem prohrál tak deset tisíc korun, pořád jsem si myslel, že mám celou věc pod kontrolou.

Potom nastalo dlouhé období, když jsem moc nehrál, protože jsem nastoupil na vojnu a tam těch peněz tolik nebylo. Vždy jsem hrál jen za to, co jsem měl. K tomu nehraní mi pomáhalo i to, že jsem si našel přítelkyni, která mi položila nůž na krk. Říkala: "Buď automaty, nebo já". Ale protože jsem neuměl s hrou přestat, neúspěšně končily i mé vztahy. Domů jsem se vracel brzy ráno a nemohl jsem usnout, protože jsem měl nervy, deprese a bylo mi špatně z vykouřených cigaret. U automatu jsem byl schopen vykouřit i krabičku za dvě hodiny.

Než jsem začal hrát, měl jsem i různé koníčky, měl jsem rád všechny druhy sportů. Od patnácti jsem jezdil do hospod na malé motorce. V osmnácti jsem si udělal řidičák i na velkou motorku a auto. Měsíc po mých osmnáctých narozeninách jsem dostal vlastní auto, tak jsem jezdil a objížděl herny. Naším jsem přestal platit nájem, přestal jsem si spořit apod. Chodil jsem hrát hned po výplatě, nechal jsem jí tam vždy celou a pak jsem se děsil, jak seženu peníze na další měsíc. Bral jsem si zálohy.

Jednoho dne jsem šel po výplatě do herny. Nechal jsem tam celou výplatu a během chvíle jsem si napůjčoval 80 000 korun, které jsem hned prohrál. Nadával jsem si a byl jsem psychicky úplně na dně. Peníze jsem měl vrátit do týdne, ale to bylo nemyslitelné. Měl jsem sice auto, kterým bych to mohl splatit, ale bohužel bylo napsané na bratra. Stejně jsem ho ale prodal a musel jsem přiznat celou pravdu.

Měl jsem také 4,5 roku spoření, u kterého mi chybělo jen půl roku do konce, ale také jsem ho zrušil. Za nedodržení smlouvy si vzali 20 000 korun. Ještě jsem si vzal půjčku u Providentu, ale i tak jsem peníze nestihl sehnat.

Bylo to právě týden, když jsem šel do Nonstopu, koupit si něco k jídlu. Byla už tma, když ke mně přistoupili dva muži, dali mi pistoli na hlavu a řekli mi, že jestli budu zapomínat platit, že by se mi taky mohlo něco stát. Byl jsem v té chvíli úplně v klidu, protože se mi v hlavě už delší dobu honily myšlenky na sebevraždu. Tak jsem jim řekl, ať mě klidně „odprásknou“ a ty peníze, které dlužím už nedostane. Na to měli i oni silný argument a to, že mám rodiče a sourozence, kterým se také může něco stát.

V tu chvíli jsem byl rozhodnutý, že spáchám sebevraždu, protože kvůli mému hraní už jde o život i rodině. Neměl jsem vůbec žádné tušení, že existuje nějaká léčebna pro gamblery. A tak jsem splatil svůj dluh, dal si pár panáků na kuráž a podřezal se... Moji rodiče mě našli v bezvědomí. Když jsem se probudil, sála nade mnou má ubrečená matka a začala do mě mlátit a křičela, co jsem jí to udělal. A tak jsem se dostal k psychiatrovi, který mi nabídl léčbu v Červeném Dvoře. Nyní jsem tu sedm týdnů, nastoupil jsem v listopadu a ukončení léčby mám naplánováno na konec dubna.

Až odtud vyjdu, budu muset najít nový smysl života a vše změnit. Musím si najít novou práci, protože v té bývalé jsem dal před sebevraždou výpověď. Musím si najít nějaké koníčky, kterými budu vyplňovat svůj volný čas. Hodně se bojím toho, že když vyjdu ven, lidé si myslí, že když mám léčbu za sebou, že jsem jednoduše vyléčený. Myslím, že někteří to budou schválně zkoušet a budou mi říkat ať si jdu zahrát. Nejvíc se ale bojím toho, že bych mohl mít recidivu a zklamal bych tak všechny, kteří mi věřili.“

13. Výpověď patologického hráče PL Červený Dvůr, 44 let

1. Muž
2. 44 let
3. Středoškolské vzdělání
4. Ztráta důvěry matky a bratra
5. Pobírá částečný invalidní důchod
6. Koníčky žádné nemá
7. Prohrané úspory, celkem 350 000 korun
8. Zdravotní následky – zhoršení depresí
9. Obává se, že nebude moci zabezpečit svou nezletilou dceru
10. Čistý hráč
11. Důvod hraní – pro zábavu, později o znovuzískání prohraných peněz
12. Motivace k léčbě – sebevražedné sklony matky

„Je mi 44 let, mám středoškolské vzdělání a 8letou dceru. Hrát automaty jsem začal z dlouhé chvíle. Jednou jsem poznal, že je jeden automat porouchaný a místo 15 korun vrací 25 korun. Tak jsem toho využil a vyhrál jsem tak postupně asi 100 000. Když byla pravidelná kontrola automatů, tak tuto závadu zjistili a automat opravili. Tak jsem začal hrát i na ostatních automatech. Tam jsem samozřejmě začal prohrávat a stále jsem hrál dál, protože jsem chtěl prohrané peníze dostat zpátky.

V mém okolí někteří hráli o větší sumy peněz, třeba o 10 000 a tak jsem to začal zkoušet taky. Nejdříve jsem prohrál peníze na běžném účtu a později i úspory, které jsem měl v investiční bance ve fondech. Během jednoho roku jsem prohrál veškeré své peníze, celkem 350 000 korun. Automat mě nelákal jenom možností výhry, ale i tím, že byl pro mě soupeřem, nad kterým jsem chtěl vyhrát. Ze začátku jsem hrál také proto, že jsem v invalidním důchodu s depresemi a měl jsem mnoho volného času. Toto byl způsob, jak chodit do společnosti. Jednoduše to pro mě bylo velké lákadlo, ale s tímto záměrem byly automaty postaveny.

Rozhodně to není pobavení v pravém slova smyslu. Automaty mě dostaly do situace, kdy mi nikdo v rodině nevěří. Především můj bratr a má maminka.

Prohrál jsem své úspory, které měly být pojistkou pro případ, že bych přišel o práci a neměl bych příjem. Takže mám teď strach, že když přijdu o práci, skončím pod mostem jako bezdomovec. Také mě trápí a vyčítám si, že nejsem teď schopen poskytovat své dceři takovou podporu a kupovat jí dárky, jaké by si zasloužila. Nejsem ani schopen ji finančně zajistit do budoucnosti.

Do Červeného Dvora jsem se rozhodl odejít poté, co moje matka začala uvažovat o sebevraždě. Začalo to tím, že zjistila, kolik peněz jsem prohrál. Také mi to doporučil můj lékař. Zde v Červeném Dvoře jsem jeden měsíc a chtěl bych ocenit přístup většiny personálu k nám. Jsem rád, že se někdo zajímá o druhou stranu, o hraní automatů a ne jenom jak na tom získat peníze. Domnívám se, že by měly být hrací automaty zakázány, nebo alespoň významně omezeny. Zvláště pak spojení herny a baru, nebo herny a restaurace je velice nešťastné.“

14. Výpověď patologického hráče PL Červený Dvůr, 42 let

1. Muž
2. 42 let
3. Středoškolské vzdělání
4. Ztráta důvěry rodiny, ztráta přítelkyně
5. Nezaměstnaný
6. Ztráta zálib
7. Prohrál více než 70 000, hrozila exekuce, půjčky
8. Napětí, úzkost, deprese
9. Strach z recidivy
10. Čistý hráč
11. Důvod hraní – inspiroval se u otce, který v té době hrál již 12 let
12. Motivace k léčbě – nedůvěra matky, finanční situace, léčba na doporučení psychiatra

„Je mi 42 let, mám ukončené středoškolské vzdělání. Dostal jsem se do životní krize, kdy jsem měl pocit, že se hroučí všechno. Proto jsem absolvoval psychoterapeutický pobyt, který mě vzchopil a znovu nastartoval do života. Měl jsem zánět mozkových blan. Z nemoci jsem se sice uzdravil, ale zůstal jsem citlivější, zranitelnější a proto i pomalejší. Po psychoterapeutickém pobytu jsem si ještě vyjednal soukromé terapeutické hodiny. Ty mi ale pomáhaly jen krátký čas a nešťastnými shodami okolností jsem začal ztrácet vše co se dalo. Začal jsem žít ve stále větším napětí a úzkosti. Na jednu stranu jsem chtěl vyřešit problémy a na druhou stranu najít problémy v terapii. Bylo toho moc najednou. Na terapiích jsem si léčil třeba problém s mým otcem, se kterým jsem neměl prakticky žádný vztah. Potom dostal otec mozkovou mrtvici s dočasným ochrnutím na polovinu těla. Bylo mi ho moc líto a tak jsem mu odpustil to, co mi udělal. Vypůjčoval si ode mne postupně okolo 50 000 korun. Občas jsem se s ním bavil, ale byl jsem na něj naštvaný. Jednou mi zavolał, že má pro mě něco důležitého. Chtěl mi říci, že má systém v ruletě a abych v jeho „díle

pokračoval“. Během pěti let se zadlužil minimálně 20 000 korunami. Byl jsem naštvaný, protože teď chtěl, abych udělal to samé. Ale najednou se ve mně něco zlomilo, zablokovalo a nešlo odmítnout a tak jsem kývnul. Také mi řekl, že kdybych prohrál, ať se na něj nevymlouvám, protože mě nenutí. Ale to jsem nevnímal a navíc se mi nechtělo vypadat jako slaboch a tak jsem šel hrát. Hrál jsem v úrovních o 50 až 100 korun a za dva měsíce jsem prohrál 700 korun. Zklamaně jsem usoudil, že je to k ničemu a s hrou jsem přestal.

Jednoho dne jsem se potkal s bývalým kamarádem, u kterého jsem kdysi bydlel. Byl bez jídla, sociálních dávek a opuštěný, tak mi ho bylo líto. Začal jsem mu pomáhat s jeho psychickými problémy a stále ho poslouchal. Cítil jsem, jak mi to bere veškerou mou energii. Po třech měsících kontaktů jsem se dozvěděl, že do herny chodí i další můj bývalý kamarád, který mi už dlouhé roky dlužil peníze. Proto jsem začal znovu chodit do herny a čekal až vyhraje, aby mi peníze vrátil. A tak se stalo, že mi jednou vrátil 500 korun. Bohužel jsem se neudržel a prohrál jsem je. Bylo to pro mě velké rozčarování a tak jsem si vymyslel systém. Stanovil jsem si, že každý den vyhraji 50 korun a potom se hrou skončím. Hrál jsem na automatické elektrické ruletě s minimální sázkou 1 koruny. Podařilo se mi 14x za sebou vyhrát a tím jsem získal těch prohraných 700 korun. Ale přes to, jsem pocítil zklamání, že jsem tam strávil tolik času, že mi to vlastně nestálo za to. Tak jsem se naštvál a těch 700 korun jsem prohrál. Zpětně si uvědomuji, že jsem si jen hledal důvod, proč zase hrát.

Potom to šlo takhle pomalu dál a tak stále dokola. Ze stokorun se staly tisíce a z nich desetitisíce. Tak jsem vždy vše prohrál a pak se chodil uklidňovat hraním rulety. Začal se z toho stávat začarovaný kruh.

Stále znova jsem se snažil bojovat sám se sebou a říkal si, že už nebudu hrát. A potom jsem nad sebou zase prohrál. Snažil jsem se hrát i „kontrolovaně“, ale důvody, kvůli kterým jsem měl hrát, stále přibývaly. Byla to samota, možnost vyhrát a zlepšit si život, jít se ohřát, jít se zadarmo najíst a napít.

Jednou jsem z posledních 900 korun z brigády vyhrál za tři dny při „kontrolované“ hře 60 000 korun. Byl jsem nevýslovně šťastný. Mohl jsem okamžitě splatit dluhy a začít žít. Ale neudělal jsem to. Jel jsem do Prahy, za svojí matkou, která

měla již druhého manžela. S mým otcem se rozvedla, když mi bylo šest let. S jejím druhem jsem se neměl moc rád a to mě vyčerpalo. Věřím, že kdybych zůstal doma, zavřel se v bytě na 24 hodin a uklidnil se, nic by se nestalo. Potom bych mohl jít splatit dluhy, vyřešit odstřiženou elektřinu atp.

Matky druh mi začal vše vyčítat, hádal se se mnou a já nebyl po dvou dnech u rulety na nic podobného zvědavý. Rozrušilo mě to a tak jsem se sebral a šel se uklidnit do herny. A tak jsem prohrál 20 000 korun, které jsem stačil vyhrát zpět a k tomu ještě dalších 70 000 korun. Říkal jsem si: „Vyhrál jsi všechno, co jsi prohrál za celý život, seber se a jdi domů“. A hned přišla další myšlenka: „Dopadne to tak, že prohraješ všechno“.

Pocíval jsem velkou úzkost a trápila mě představa, že přijde někdo s nožem a všechny peníze mi vezme. Herna byla úplně prázdná, bylo šest hodin ráno. Vlastně to bylo štěstí, že o tom nikdo nevěděl a už začínal den.

Dopadlo to tak, že jsem od hracího stolu nevstal. Druhý den, jsem neměl ani na rohlíky. Po celý zbytek roku jsem nějak přežíval až jsem „úplně padnul“ a ocitl se tady v psychiatrické léčebně. Podobných osudů, jako mám já, znám hodně.“

5. DISKUZE

Na základě poznatků získaných kvalitativním výzkumem a rozborem literatury lze konstatovat, že věk patologických hráčů, není nijak omezen. V mém výzkumném vzorku se věk patologických hráčů pohybuje od 22 let až do 60 let. V tabulce v teoretické části diplomové práce **(61,30)**, můžeme porovnat věkový rozdíl hospitalizovaných patologických hráčů v roce 1994, 1995, 1996. V roce 1994 bylo léčeno celkem 29 nezletilých hráčů, v roce 1995 to bylo 24 nezletilých patologických hráčů, další rok 1996 bylo hospitalizovaných nezletilých celkem 30. V roce 1997 bylo léčeno 12 nezletilých patologických hráčů. **(61,30)**. Na celkovém počtu i jiných věkových kategoriích lze sledovat zvyšující se počet léčených hráčů. V současné době u nás není vedena statistika patologických hráčů, proto jsou tato uvedená čísla pouze špičkou ledovce a týkají se jen těch, kteří se k léčbě po dlouhé době rozhodli. Lze tedy předpokládat, že reálná čísla jsou mnohem vyšší. Csémy a Nešpor **(35)** hovoří o evropském projektu o užívání alkoholu a drog mezi mládeží (ESPAD/NASUD). Ten proběhl v roce 2003. Šlo o komplexní studii, která byla zaměřena na zvyklosti mládeže ve věku 16 let ve vztahu k legálním i ilegálním návykovým látkám atd. Tato studie zjistila, že alespoň jednou za měsíc hrálo na automatu o peníze 6,3% šestnáctiletých, ale mezi osmnáctiletými to byl již každý desátý. Zanedbatelná nejsou ani procenta těch, kdo hrají o peníze alespoň jednou týdně (2,7% šestnáctiletých chlapců, 4% osmnáctiletých). Otázka týkající se hraní na automatech byla součástí šetření také v jiných, ale tyto výsledky bohužel nebyly zahrnuty do mezinárodní zprávy.

Nešpor **(33)** ve své knize uvádí, že u dětí a dospívajících vznikají závislosti všeho druhu a také patologické hráčství mnohem rychleji. Zároveň se ale také zmiňuje o starci, který prohrál svoji rentu. Potom zcela bez prostředků a zoufalý sebral vnukovi dětskou pistoli z umělé hmoty a šel vyloupit banku. V bance mu dali zvláštní peníze, které na ulici vybuchly. Do té doby bezúhonný penzista se pak na stará kolena ocitl ve vězení.

V mém výzkumném vzorku převažují muži. Nešpor (33) ve své knize uvádí, že muži jsou patologickým hráčstvím ohroženi více. Zároveň ale také dodává, že žen s tímto problémem stále přibývá.

Hráčská vášeň tedy může postihnout kohokoliv, bez rozdílu věku, pohlaví, či vzdělání. V mém zkoumaném vzorku mělo šest ze 14 patologických hráčů ukončené odborné učiliště, dalších pět mělo ukončené středoškolské vzdělání a tři střední školu nedokončili.

Domnívám se, že primárními faktory vedoucí ke hře u mého výzkumného vzorku byly neuspokojivé vztahy v rodině a to většinou již od dětství. Byl u nich zřejmý tlak matky či otce na úspěšnost, byla u nich viditelná sociální bezradnost, či přísná výchova. Tito lidé inklinující k závislosti na herních automatech měli potřebu se nějakým způsobem zviditelnit a mít v něčem úspěch. Někteří uváděli, že jim hrací automat připadá jako soupeř, nad kterým chtějí vyhrát a dokázat si, že ho umějí obelstít. Jeden z patologických hráčů z Červeného Dvora si během léčby uvědomil, že se tak snažil „vyhrát“ nad mocí svého otce. Ačkoliv byl již dospělý a jeho otec byl po smrti, stále bojoval s následky této dominantní výchovy. A tak dále život trávil v herně a ukazoval tak otcí, že si se svým životem chce dělat, co sám uzná za vhodné, třebaže s tím otec nesouhlasí.

Častým jevem bylo také špatné sebevědomí patologických hráčů. Automat jim přinášel pocit jistoty a byl jistou kompenzací chybějící sebedůvěry. Jeden z patologických hráčů si tak kompenzoval nenaplněný vztah s manželkou ve kterém zaujímal submisivní roli. Komunikace mezi nimi nepřinášela řešení a neshodli se ani na výchově jejich syna. Při své terapii v léčebně, si uvědomil, že neumí říkat ne. Neuměl odmítnout ani svou ženu, ani požadavky svého okolí. Díky tomu, že neuměl vyslovovat svá přání, hledal svoji seberealizaci u herních automatů. Stejně jako on, měli mnozí z mého výzkumného vzorku patologických hráčů problém v komunikaci a s tím související problematické navazování nových vztahů. U patologické hráčky slečny M., zmíněné v kazuistikách, byly zřejmé krátkodobé mělké známosti, při kterých nikdy nebyla spokojena. Tato žena si připouštěla, že si často hledala muže, kteří by ji finančně zajistili a zároveň byli schopni tolerovat její hru. V mnohých případech se jednalo o

muže, kteří provozovali tzv. řízené hraní. Nespokojenost se životem tuto ženu vedlo k domněnce, že kdyby měla lepší finanční zajištění, tak by jí její život více naplňoval. S tím byla spojena i touha po velké výhře. Tento jev popisuje Nešpor (33), jako hráčský blud o rychlém zbohatnutí. Jestliže je člověk aktivní patologický hráč, nemá šanci hrou zbohatnout. Není nic nebezpečnějšího, než výhra. Každá výhra totiž patologické hráčství zhoršuje. Je zhruba tím, co infekce pro otevřenou ránu. Po velkých výhrách přicházejí ještě větší prohry.

Dále slečna M. uváděla špatný vztah k otci, kdy jej vnímá spíše jako nevýrazného člena rodiny, bez smyslu pro ochranu dětí. V rodině nemá pocit zázemí a jako křivdu vnímá vstřícnější vztah rodičů ke svému nejmladšímu bratrovi, který trpí Hyperaktivním syndromem. Hra ji uklidňuje a vždy se k ní vrací, když má pocit ztráty některých sociálních jistot, například problémy v zaměstnání, či rozchod s partnerem. Nešpor (33), ve své knize napsal, jak by hráč mohl zvládat recidivu a ještě v lepším případě jí úplně předejít. Píše, že udržovat si dobrý tělesný a duševní stav a život bez hazardní hry chránit je pro patologické hráče trvalým úkolem. Dá se přirovnat k jízdě na kole. Dokud člověk šlape správným směrem, je snadné udržet rovnováhu. Kdyby ale šlapat přestal, nebo kdyby si to namířil do příkopu, měl by s rovnováhou potíže. Hráč by měl likvidovat nebezpečné fantazie a snění o velké výhře. „přehrávání si“ úspěšných her jen posiluje závislost.

Domnívám se, že z výše uvedeného lze vyvodit první hypotézu a to, že primárním faktorem vedoucím ke hře mohou být neuspokojivé vztahy v rodině a problémy v komunikaci.

Stejně jako slečna M. uvedlo více než 80% patologických hráčů mého výzkumného vzorku, že se nevěnovali žádným zájmům ani v době před vstupem do závislosti. Z toho je možné usuzovat, že si tito lidé neuměli najít způsob relaxace a smysluplné vyplnění volného času. Nešpor (33) toto ve své knize nazývá bludem o úniku a odreagování. Hráč si v tomto bludu mylně myslí, že se dá hazardní hrou uniknout před neřešenými osobními, rodinnými, citovými nebo pracovními problémy. Neřešený problém v době hraní nemizí, ale většinou narůstá a hra k tomu přispívá.

Probuzení ze světa fantazií přijde dříve nebo později tak jako tak. Ovšem čím dále do fantazií člověk zabředl, tím bolestnější je návrat do skutečnosti.

Patologičtí hráči si opatřovali peníze ke hře nejrůznějšími způsoby. Nejčastěji to bylo prohrávání rodinných úspor, legální i nelegální půjčky, krádeže doma a rozprodávání věcí.

Patologičtí hráči byli často zaměstnaní i v době, kdy jim například odpojili elektřinu apod. Často uváděli, že zaměstnání se pro ně stalo jistým příjmem peněz pro další hru. Kříž (41) uvádí, že z hlediska forensního není patologické hráčství nemocí ve vlastním slova smyslu. Jde o selhání v určité oblasti jednání, které není doprovázeno snížením rozpoznávacích schopností. Pacienti musí vyvinout velmi rafinované úsilí, aby získali peníze, objevují skrýše, kam před nimi rodiče schovávají cenné věci, vkladní knížky, či plánují krádeže a vloupání mimo rodinu. Jejich intelekt je ve většině případů v dobré normě, nebo nadprůměrný. Jejich rozpoznávací schopnosti v době trestné činnosti, by tedy nehodnotil jako snížené. Dle jeho názoru, by měly být ovládací schopnosti tzv. patologických hráčů hodnoceny podle objektivně zjištěné psychopatologie, nikoliv jen na základě jejich údajů, že nemohli překonat touhu po hře a museli si proto opatřit peníze. Samotná náruživost, v jejímž důsledku poklesly jejich morální zábrany, není patologickým fenoménem, který by omezoval ovládací schopnosti podstatným způsobem.

Finanční pohledávky tvořily u mého zkoumaného vzorku patologických hráčů nejméně částku 15 000 korun a nejvyšší částka byly 3 000 000 korun. Čtyři z těchto patologických hráčů uváděli krádeže doma, u jednoho z nich to byla krádež u jeho babiček, která dosáhla částky 160 000 korun. Jeden z patologických hráčů byl pro trestný čin odsouzen k trestu odnětí svobody na dobu 10 měsíců. U dvou z patologických hráčů hrozí v současné době exekuce. Údaje o trestné činnosti získané od pacientů PL Červený Dvůr nemusí být zcela validní a mohou být podhodnocené. O tom svědčí skutečnost, že někteří pacienti, kteří páchali trestnou činností, se obávají trestního stíhání. S. Bartlová (1) ve své knize píše, že se gambler uchyluje k trestnému jednání, zejména v oblasti majetkové trestné činnosti a to ve třetí fázi rozvoje patologického hráčství.

Dále bych se chtěla zmínit o zdravotních důsledcích, které může několikahodinové denní hraní způsobit. Tři z patologických hráčů uváděli značné snížení váhy. U jednoho z nich váha klesla při výšce 182 cm až na 60 kilogramů. Hovořili o značném tělesném zanedbání, jeden z nich si nechal narůst velmi dlouhé vousy a jeho chrup byl nenávratně poškozen zanedbanou ústní hygienou. Patologická hráčka si stěžovala na zvýšený výskyt exému. Všichni trpěli zvýšeným napětím, úzkostí a nervozitou. Všichni uváděli spánkové poruchy. U jednoho z nich, u kterého byla diagnostikována deprese došlo k jejímu zhoršení. Nešpor (33) ve své knize píše, že američtí lékaři přirovnávají patologické hráčství k závislosti na kokainu. V obou případech dochází k nebezpečnému vybičování tělesných funkcí a pak ke stavům vyčerpání. Z uvedeného vyplývají i rizika patologického hráčství pro tělesné zdraví.

U patologických hráčů také bývají časté suicidální pokusy, jako řešení bezvýchodné situace. Čtyři z patologických hráčů mého výzkumného vzorku uvedlo pokus o sebevraždu a další o ní minimálně jednou za život vážně uvažovali. Lze předpokládat, že mezi neléčenými patologickými hráči bude riziko suicidálního jednání ještě zvýšené. Patologičtí hráči již nebyli s to, splácet své finanční závazky a cítili velké provinění vůči svému okolí. Svoboda (54) k tomu ve své knize ještě dodává, že patologickým hráčstvím většinou trpí i rodina postiženého a i ta je spojena s rizikem sebevraždy. Zahraniční statistiky (1) uvádějí, že v porovnání s ostatní populací se gambléři 5 – 10krát častěji pokusí o sebevraždu. Patologický hráč z PL Červený Dvůr napsal: „Neměl jsem vůbec žádné tušení, že existuje nějaká léčebna pro gamblery. A tak jsem splatil svůj dluh, dal si pár panáků na kuráž a podřezal se...“.

Devět z klientů ve zkoumaném souboru uvedlo, že se vyrovnávají se ztrátou důvěry rodiny, pět z nich hovořilo o ztrátě přátel. Někteří z nich byli kolegové v práci, lidé, kteří nepodlehli hráčské vášni, nebo jiní kteří hru provozovali také. Dále uváděli ztrátu životního partnera, ve třech případech se jednalo o rozvod. Stejně jako vysvětluje Punčochář (50) při své přednášce, že patologické hráčství nepochybně vytváří konfliktní situaci v rodině mezi jejími jednotlivými členy a ve svých důsledcích také vytváří konflikt mezi rodinou jako celkem a jejím širším okolím. Nelze se tedy divit, že patologické hráčství může rodinu zcela vyvrátit. Také dodává, že rodič hráč je pro dítě

nečitelný a nevypočitatelný, protože jeho reakce nejsou přiměřenou odpovědí na podněty dítěte, ale vycházejí z momentální situace kolem hraní. Děti sice citlivě vnímají rodinnou atmosféru, ale nerozumějí podstatě, nevyznají se v dospělých okolo sebe. Hrozí nebezpečí, že za příčinu jejich chování budou pokládat sebe sama. Selhávání dítěte ve škole právě v období krize kolem hraní je samozřejmě důsledkem hráčství rodiče a zvětšeného napětí doma. Potom hrozí různá zkratová jednání. Nemusí jít vždy jen o sebevražedný pokus, mohou to být útky z domova a jiné poruchy chování, jak je znají pedagogové, dětští psychologové a psychiatři.

U jednoho z partnerek patologického hráče zkoumaného souboru, byly důsledky stresu z jeho hraní tak značné, že proběhl předčasný porod s následkem smrti dítěte. V PL Červený Dvůr jsem se setkala s ženou, která se léčila ze závislosti na alkoholu. Jejím partnerem byl patologický hráč, který „prohrál“ firmu, jejich společné úspory a byt. S partnerem ukončila veškeré styky, protože se bohužel pro léčbu prozatím nerozhodl. Našla si nového partnera a nyní zakládá novou rodinu. Chalupová a Lukeš (19) ve své knize upozorňují, že rodina trpí poruchou patologických hráčů stejně a mnohdy ještě více než oni. Proto, chtějí – li problém řešit, je nutné, aby jejich chování bylo cílevědomé, ale bohužel i tvrdé. Také uvádí, že se psychiatři občas setkávají v léčebnách s pacienty právě z těchto řad.

Svoji situaci se rozhodli někteří patologičtí hráči řešit požíváním jiných drog, či alkoholu. Kombinaci patologického hráčství s drogou měli celkem 4 ze 14 dotazovaných a tzv. „čistých“ gamblerů, bylo celkem 10. Ve většině případů šlo o stimulační drogu pervitin. Koukolík a Drtilová (20) ve své knize zdůvodňují toto jednání, jako ztrátu smyslu života, kdy si patologický hráč chce situaci ulehčit používáním omamných látek.

U všech gamblerů zkoumaného souboru, je značné dlouhodobé trvání, než se rozhodli k léčbě. U všech byl problém zaujetím hrou dlouhodobým problémem. Postupně se tak dostávali do bludného kruhu problémů. Sílícími důsledky hráčství a na nátlak rodiny se potom rozhodli k léčbě.

Recidiva do současné doby proběhla u jednoho z nich. Slečna M. spolu s dalším abstinujícím patologickým hráčem, dosud léčbu nepodstoupili. Jeden z patologických

hráčů předčasně ukončil terapii. Léčba v PL je založena na sebepoznání a přehodnocení dosavadního způsobu. Jestliže si klient dostatečně nepřipouští svůj problém, těžko se své závislosti může zbavit. Během léčby si klienti v PL Červený Dvůr vedli deník, kde každodenně popisovali své pocity z pobytu, léčby, své obavy, starosti apod. Tento patologický hráč, který se rozhodl po měsíční terapii odejít na vlastní žádost domů. Zároveň i dle lékařů nevykazoval změny k lepšímu. Tento klient měl snížený intelekt. Odmítal spolupracovat a svůj problém zastíral. I při našem rozhovoru mi opakovaně zdůrazňoval, ať rozhovor realizuji s jinými, protože on sám žádný problém nemá a neví, proč by se tedy měl tvářit jako gambler. Do léčby se dostal na přání své matky. Bartošová (2) uvádí, že celková délka léčby je 3 měsíce. Oddělení pro léčbu závislosti je režimové, to znamená, že hospitalizovaný pacient se musí zúčastňovat denního programu a získává body, které hodnotí jeho případná selhání. Tím na jedné straně jeho život opět získává pravidelný řád, který většina pacientů před hospitalizací postrádá, a zároveň i dostává okamžitou zpětnou vazbu na své chování.

Klienti v mém souboru, se často nechali slyšet, že jim pobyt v léčebně vyhovuje, protože jsou zde izolovaní a chránění před recidivou. Zároveň měli velké obavy s budoucností, až se dostanou zpět do reálného světa a budou muset čelit denním problémům. Chtějí pracovat a především se vyhýbat místům, která by jim hru připomínala. Hlavně hernám a restauračním zařízením. Tyto místa mohou spustit bažení, neboli craving. Jak uvádí Nešpor (37) bažení souvisí i s dalšími znaky závislosti jakou jsou zhoršené sebeovládání nebo to, že někdo v náruživém chování pokračuje navzdory škodlivým důsledkům, které jsou mu známé. Při bažení se podle vědců na rozdíl od obyčejného chtění aktivují jiné vývojově starší oblasti mozku. Bažení se dá překonat, ale bez nadsázky lze říci, že komplikuje léčbu prakticky všech návykových nemocí.

Často se patologičtí hráči rozhodli pro léčbu až na nátlak rodiny. Výsledky počtu léčených patologických hráčů uvedené v teoretické části diplomové práce, jsou spíše špičkou ledovce. V současné době u nás neexistují statistické údaje, které by pravdivěji ukázaly na problémy patologického hráčství. Jak bylo již zmíněno na začátku diskuze, očekávané, avšak zneklidňující, je zjištění, že k patologickému hráčství dochází i u

nezletilých a mladistvých. Ti by k hracím automatům neměli mít vůbec přístup. Policisté občas herny kontrolují. Počet případů, kdy přistihli mladistvé, nebo majitelé udělili pokutu, se ale neevoluje. Odborníci (14) varují, že s hraním na automatech jdou ruku v ruce také drogy, alkohol, prostituce a kriminalita. Tento fakt by měl vést k úvaze o zvýšení dozoru v hernách a jiných zařízeních, kde jsou provozovány hrací přístroje.

Jak se píše v literatuře (28), ve vztahu k výherním hracím automatům nejsou ani města a obce v jednoduché pozici. Na jedné straně získávají z provozu automatů nezanedbatelné peníze. Na druhé straně si jistě na každé radnici uvědomují, že gamblerství je negativním společenským jevem, jímž jsou ohroženy také děti. Peníze z automatů mohou být podle zákona použité jen na některé účely, jako zdravotní, sociální, sportovní a kulturní. Rozdělení těchto příjmů určuje město podle aktuální potřeby. Veřejné instituce ve většině zemí uznávají význam sázkového, herního a loterijního průmyslu pro ekonomiku, především pro tvorbu prostředků na veřejně prospěšné účely. V České republice dosáhly celkové odvody tohoto odvětví (správní poplatky a státní dozor, místní poplatky, odvody na veřejně prospěšné účely) v roce 2005 celkově 5,6 miliardy korun, tj. téměř 26 procent příjmů z provozovaných sázek a her. Sázkové a loterijní společnosti přímo či nepřímo spoluvytvářejí desítky tisíc pracovních příležitostí, ať už mezi vlastními zaměstnanci, nebo mezi pracovníky, které zaměstnávají jejich obstaravatelé.

Můžeme se také podívat na statistické informace ministerstva financí (**Viz. příloha 7**). Například na počet provozovaných výherních hracích přístrojů a hodnotu vybraných správních poplatků v krajích České republiky a v kasinech za roky 2003 – 2005. (**Viz. příloha 8**)

Na přehledu vsazených částek sázejícími při loteriích a jiných podobných hrách za rok 2005, můžeme vidět, že výherní hrací přístroje tvořily celých 55%, technické hry 13%, kursové sázky 13% a kasina 11%. Tyto údaje by měly pravděpodobně dále zvyšující se charakter, kdybychom měli k dispozici i data následujících let, tedy roku 2006 a 2007.

Pro hraní na automatech neexistuje žádná logická strategie (46). Pravděpodobnost výhry na hracích automatech je stanovena formou procentuálního

vyjádření návratnosti vkladů. Čím více se blíží 100%, tím lépe. Velkým rizikem pro hráče je, že některé automaty dokonce nabízejí návratnost ve výši přesahující 100%, díky čemuž hráči, kteří je najdou, mohou vyhrát velké množství peněz. Tyto takzvané „loose slots“ bývají obvykle strategicky umístěny v záplavě ostatních automatů nacházejících se v daném kasinu. Jejich úkolem je dávat dojem, že lidé stále vyhrávají. Provozovatelé kasin odedávna umísťují automaty nabízející nejvyšší výhry do oblastí s vysokou cirkulací osob (např. do vstupních hal či barů a v blízkosti front na vstup do restaurací a vstupenek na představení). Logický předpoklad, na kterém je tento způsob umísťování skutečně výherních automatů založen, je, že pokud nabídnou více výher, vzbudí u kolemjdoucích větší zájem, díky čemuž si následně u automatů s nižší návratností umístěných v blízkém okolí zahraje více lidí.

Jestliže k tomuto v praxi opravdu dochází, dalo by se soudit, že případná sankce, za nedodržení správného nastavení přístroje, se provozovateli stále „vyplatí“. Podobná situace se stala patologickému hráči z mého zkoumaného vzorku, který začal intenzivně hrát díky tomu, že mu „porouchaný“ automat vracel místo 15 korun, 25 korun. V době, kdy se přišlo na závadu, už byl natolik pohlcen hráčskou vášní, že nedokázal přestat. Z toho usuzuji, že by byly třeba častější kontroly hracích přístrojů. Chalupová a Lukeš (19) ve své knize popisují postavení úřadů. Zapojením městských úřadů, státní zkušebny i finančních úřadů do funkce státního dozoru nad touto oblastí a samokontrola jednotlivými hráči a návštěvníky, umožňuje dosud zásadu usměrňování a regulaci těchto her plně ponechat v kompetenci místních správních orgánů. Tyto úřady jsou podle zákona zmocněny pro území svého obvodu sázkové hry tohoto typu nejen pravomocně povolovat, ale i kontrolovat. V jejich kompetenci je v případě potřeby i určit taková závazná opatření pro jejich vlastní provádění, které zjistí, aby tyto hry probíhaly bez jakýchkoliv rušivých vlivů, ale jen v rámci kritérií platných právních předpisů.

Celkové tržby z hazardních her rostou (12). Hazardní hráč nechce chápat pravidlo pravděpodobnosti. Slepě věří, že právě on je ten „vyvolený“, který vyhraje. Pravdou ale zůstává, že pokud hráč do hry vloží 1 000 korun a chtěl by vyhrát zase 1 000 korun, pravděpodobnost je 1:1 miliardě. Statisticky platí pravidlo, že čím víc hráč

do hry vloží, tím víc ztratí. Šance na výhru v mezistátních loteriích je například 1 : 54 000 000. V tomto případě je 60x větší pravděpodobnost, že člověk bude zasažen bleskem. Psychologická chyba patologického hráče je, že se soustředí na to, kolik ve hře získal, ale ne už tolik na to, kolik ve hře prohrál.

Nyní bych chtěla vyvodit druhou hypotézu a to, že patogenetickým momentem je ztráta či deformita racionality. Ačkoliv hráč vidí nezdary svého jednání a i on sám ví, o nepravděpodobnosti možné výhry, nepřestává věřit, že on je „vyvolený“, který své peníze vyhraje zpátky a možná ještě více. Patologičtí hráči ze zkoumaného souboru tyto stavy popisují asi takto: „A poté u mě došlo k úplnému selhání mozku“. „Jednou jsem vážil dlouhou cestu do banky, abych z účtu vyzvedl posledních sto padesát korun na hru“. Jeden patologický hráč vyprávěl, jak ho jeho otec nabádal, aby v jeho „díle“ pokračoval, protože přišel na systém v ruletě, který zaručuje velkou výhru. Ačkoliv je tento člověk v současné době v PL Červený Dvůr, mám pocit z jeho výpovědi, že tomuto „systému“ stále nějakým způsobem věří. O tomto hovoří Nešpor (30) jako o bludu o vlastní genialitě. Je hodně patologických hráčů v obtížné životní situaci, kteří si dlouho myslí, že objevili „systém“ jak obelstít automat nebo ruletu, jsme už viděli více než dost. Byli mezi nimi lidé dojemně prostí, ale i třeba vysokoškolský učitel matematiky. Čím dříve na tento nebezpečný blud hráč zapomene, tím lépe pro něj. Blud o tom, že já to mám přece pod kontrolou úzce souvisí s předchozím bludem. Takový člověk mylně předpokládá, že on se přece patologickým hráčem stát nemůže. Řada lidí se považuje za „silné jedince,“ kteří „do toho nikdy nespádnou.“ Hazardní hra, podobně jako návykové látky, je nebezpečná právě proto, že ji lidé podceňují. A patologické hráčství často vzniká nepozorovaně právě u lidí, kteří si myslí, že jím se to nemůže stát.

6. ZÁVĚR

Hru zná lidstvo od nepaměti. Hazard začal postupně získávat na popularitě a postupně se dokonce pro některé stal životní filozofií, či zdrojem obživy. Prvním motivem návštěvy herny bývá zvědavost a nebo snaha o snadný zisk. Až po opakovaných kontaktech s hrou, automatem, ruletou, či jinou formou hazardu začíná u hráče dominovat tendence hrát kvůli samotné hře. Pro pocity, které vyvolává. Před začátkem hry cítí hráč nepříjemné pocity, jako je nervozita, zlost, apatie, které potom přecházejí ve vzrušení až euforii. Hráč se doslova snaží zvítězit nad hrou. Postupně se vzdává svých základních životních potřeb. Nejí, nespí, nedodržuje základní hygienické návyky, přestává chodit do školy či do zaměstnání a soustředí se hlavně na hru. Všechno ostatní před hrou ustupuje do pozadí a není pro něj už tolik důležité. Časté jsou zdravotní následky, ze kterých to může být například zvýšená kazivost zubů, hubnutí, žaludeční těžkosti, nespavost, deprese, nervozita, úzkost.

U patologických hráčů je vhodná režimová terapie v ústavních zařízeních. Nejčastěji to jsou psychiatrické léčebny, kde se patologičtí hráči léčí spolu s drogově závislými a lidmi závislými na alkoholu. Když si postižený patologický hráč odmítá připustit svoji závislost, je častá recidiva léčby. Proto by měla být léčba uváženým a dobrovolným rozhodnutím hráče. Aby hráč trvale abstinovat od hry, je vhodné docházet do svépomocné skupiny Anonymních hráčů. U nás je jedna v Praze v Bohnicích. Léčba je zaměřena na sebepoznání a přehodnocení dočasného způsobu života. Pacienti mají naplánovaný program od šesti hodin ráno až do půl desáté večer. Mají přesně stanovené, co budou v kterou hodinu dělat. Existují různé typy terapií, od nácviku zvládnání problémové situace, přes rodinnou až skupinovou terapii. Možná je také terapie relaxační a osvědčuje se i jóga. Cílem těchto terapií je připravit patologického hráče na život venku tak, aby se dokázal vyvarovat recidivě a zvládl také případné bažení po hře.

K lidem by se mělo dostávat více informací o problémech patologického hráčství a především o jeho negativních důsledcích. Ve školách by měly být častější preventivní programy zaměřené proti hazardu součástí výuky a také přísné dodržování zákazu hazardu ve škole a v její blízkosti. Postoj veřejnosti by měl být přehodnocen a

hazard by neměl být brán na lehkou váhu. Také realizace stále přísnějších legislativních opatření proti hazardu. Velkou moc mají media, které mohou propagovat pozitivní modely lidí s kvalitními zájmy a životním stylem. V uvedené souvislosti by se mělo upozornit na dlouhodobě neřešený problém, spojený s nelegálním působením zahraničních provozovatelů internetových sázek. Chybí u nich jakákoli kontrola – právě věku sázejících a bezpečnosti jejich sázek, chybí zde pojistka proti nekontrolovanému hraní a v neposlední řadě jde o únik značných prostředků, které nelegální provozovatelé nemusí odvádět v podobě správních poplatků, poplatků státnímu dozoru nebo odvodů na veřejně prospěšné účely. Objem nelegálních sázek přitom v České republice dosahuje podle některých odhadů až 4 miliardy korun.

V mé diplomové práci, byly popsány pravděpodobné příčiny, průběh a sociální důsledky, které jsou vyvolány patologickým hráčstvím. Byly vyvozeny dvě hypotézy. První z nich je, že primárními faktory vedoucí ke hře u mého výzkumného vzorku byly neuspokojivé vztahy v rodině a to většinou již od dětství. Byl u nich zřejmý tlak matky či otce na úspěšnost, byla u nich viditelná sociální bezradnost, či přísná výchova. Druhou hypotézou je to, že patogenetickým momentem je ztráta či deformita racionality. V mé práci byly nastíněny problémy, které naši společnost mohou postihnout do budoucna. Například to, že se nyní častěji do provozu zavádějí hazardní hry, do kterých se vkládají papírové bankovky. Hráč tak může během okamžiku prohrát horentní sumy. Jedna hra ho přijde i na tisíc korun.

Dle mého názoru byl cíl práce splněn. Tato práce, pro mě byla velkým přínosem, poznala jsem hodně osobností, které postihla hráčská vášeň a stejně jako oni, teď moc dobře vím, co s člověkem tato „závislost“ může udělat. Proto doufám, že má práce třeba pomůže složit jeden kamínek do velké mozaiky prevence proti této společenské zhoubě a zachrání tak i některé životy. Patologický hráč z PL Červený Dvůr napsal vzkaz: „Kdyby Vaše práce, měla zachránit byť jen jediný život, tak měla smysl“. A co k tomu dodat? Snad ještě jeden výrok vyléčeného patologického hráče: „Každý, kdo si stoupne k automatu, ten se připravuje o kus života. Tam život není. Život je o něčem jiném a ne určitě o tom, trávit osm hodin u těch světýlek a čekat, jestli tam vypadne sto dvacet korun“.

9. *ESPAD 99-The European School Survey on Alcohol and Other Drugs The Czech Republic* [online]. Poslední aktualizace 1.2.1999 [cit. 2007-01-26]. Dostupné z <<http://www.ped.muni.cz/wsedu/mu/drogy/vybertxt.htm#statistiky>>.

10. *Gambler obírá lidi u bankomatu* [online]. Poslední aktualizace 4. 1. 2005 [cit.2006-10-17]. Dostupné z <<http://bleskove.centrum.cz/~jfj~/hledani/index.phtml?hledat=zpravy&q=gambler>>.

11. *Gambler vyhrožoval bombou* [online]. Poslední aktualizace 9. 2. 2005 [cit.2006-10-17]. Dostupné z <<http://bleskove.centrum.cz/~jfj~/hledani/index.phtml?hledat=zpravy&q=gambler>>.

12. *Gemblerstvo a jeho vplyv na prospech* [online]. Poslední aktualizace 11. 9. 2006 [cit. 2007-01-17]. Dostupné z <<http://referaty.hlas.sk/referat.php/-gemblerstvo-a-jeho-vplyv-na-prospech/17/1753>>.

13. HÁLA, J. *Psychosociální práce s maladjustovanými osobami*. 1. vyd. České Budějovice: Jihočeská Univerzita, 2005. ISBN 80-7040-815-4

14. *Hazardní hry – gamblerství v médiích 2005* [online]. Poslední aktualizace 1.2.2005 [cit. 2007-01-28]. Dostupné z <http://216.239.59.104/search?q=cache:pcOO6PEXLFUJ:www.mvcr.cz/souteze/2006/sod/gambler/10_hry2005.pdf+nezletil%C3%AD+v%C3%BDhern%C3%AD+automat&hl=cs&ct=clnk&cd=1&gl=cz&client=firefox-a>.

15. *Historické automaty*[online]. [cit. 2007-03-25]. Dostupné z <http://www.gabby.cz/gabby/historie/vhp_historie.htm>.

16. *Historie PLB*[online]. Poslední aktualizace 8. 9. 2005 [cit. 2007-03-22]. Dostupné z <<http://www.plbohnice.cz/modules/xfsection/index.php?category=27>>.

17. HORT, V., HRDLIČKA, M., KOCOURKOVÁ, J., MALÁ, E. *Dětská a adolescentní psychiatrie*. 1. vyd. Praha: Portál, 2000. ISBN 80-7178-472-9
18. *Hráčství* [online]. Poslední aktualizace 1.4 . 2001 [cit. 2007-03-22]. Dostupné z <http://www.hcjb.cz/Zapas_o_dusi/68/zodc6809.phtml>.
19. CHALUPOVÁ, R., LUKEŠ, V. *Diagnóza patologické hráčství*. 1. vyd. České Budějovice: Pedagogické centrum v Českých Budějovicích, 1997
20. KOUKOLÍK, F., DRTILOVÁ, J. *Vzpouza deprivantů – Nestvůry, nástroje, obrana*. 2.vyd. Praha: Galén, 2006. ISBN 80-7262-410-5
21. KRÍŽ, J. *Duševní poruchy a poruchy chování u dětí a mladistvých*. 2.vyd. České Budějovice: Jihočeská Univerzita v Českých Budějovicích, 2004. ISBN 80-7040-724-7
22. KRÍŽ, J. *Vybrané kapitoly ze soudní psychiatrie*. 2. vyd. České Budějovice: Jihočeská Univerzita v Českých Budějovicích, 2004
23. *Legálnost - Internetové Kasina a Casino hry*[online]. Poslední aktualizace 18.2. 2005 [cit. 2007-01-26]. Dostupné z <<http://www.casino-hry.cz/legalnost.htm> >.
24. MALÁ, E., PAVLOVSKÝ, P. *Psychiatrie, učebnice pro zdravotní sestry a další pomáhající profese*. 1. vyd. Praha: Portál, 2002. ISBN 80-7178-700-0
25. MATOUŠEK, O. a kol. *Metody a řízení sociální práce*. 1. vyd. Praha: Portál, 2003. ISBN 80- 7178 -548 -2
26. MATOUŠEK, O. a kol. *Sociální práce v praxi: Specifika různých cílových skupin a práce s nimi*. 1. vyd. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7367-002-X
27. MATOUŠEK, O. a kol. *Základy sociální práce*. 1.vyd. Praha: Portál, 2001. ISBN 80- 7178 - 473 -7

28. *Na čí straně je pravda? Loterijní firmy odmítají nepravdivou kritiku*[online].
Poslední aktualizace 1.12.2006 [cit. 2007-01-26]. Dostupné z <
<http://www.synot.cz/bulletin/page.php?id=106>>.
29. NEŠPOR, K. *Hazardní a počítačové hry u dětí a dospívajících, co by měli vědět rodiče a pedagogové*. 1. vyd. Praha: Státní zdravotní ústav v nakladatelství Fortuna, 1996
30. NEŠPOR, K. *Jak překonat problém s hazardní hrou*. 2. vyd. Praha: Sportpropag, 2000
31. NEŠPOR, K. *Co je a co není závislost*. 1. vyd. Praha: Státní zdravotní ústav, 2003
32. NEŠPOR, K. *Hry a duševní zdraví* [online].May.1995. [cit.2007-03-08]. Dostupné z <<http://www.vesmir.cz/clanek.php3?CID=4424>>.
33. NEŠPOR, K. *Už jsem prohrál dost*. 1. vyd. Praha: Sportpropag, 2006
34. NEŠPOR, K., CSÉMY L. *Alkohol drogy a vaše děti*. 3. vyd. Praha: Sportpropag, 1995
35. NEŠPOR, K., CSÉMY L. Kolik je v české republice patologických hráčů. In *Psychiatre*, 2005-. roč.9, č.3 (ISSN 1211-7579)
36. NEŠPOR, K., CSÉMY,L. a kol. *FIT IN 2001 PLUS, příručka pro spolupracovníky programu FIT IN na základních a středních školách*. Praha: Sportpropag a BESIP, 1996.

37. NEŠPOR, K., CSÉMY L. *Bažení (craving) - Společný rys mnoha závislostí a způsoby zvládnání*. 1.vyd. Praha: Sportpropag, 1999.
38. Obce válčí s tvrdým hazardem. In *MF DNES*. 22.11. 2007-. s 6.
39. *Ostravské noviny* [online].[cit. 2006-11-20].
Dostupné z <<http://www.ostravskenoviny.cz/view.php?cisloclanku=2004092501>>.
40. PAVLOVSKÝ, P. a kol. *Soudní psychiatrie a psychologie*. 2. vyd. Praha: Grada Publishing, 2004. ISBN 80-247-0542-7
41. PAVLOVSKÝ, P. a kol. *Soudní psychiatrie a psychologie*. 2.vyd. Praha: Grada Publishing, 2004. ISBN 80-247-0542-7
42. PIŇOS, M., TOMAN, S. *Hovořte s dětmi otevřeně*. 2.vyd. Bruntál: Citadela, 2004
43. PIPEKOVÁ, J. a kol. *Kapitoly ze speciální pedagogiky*. 2. vyd. Brno: Paido, 2006. ISBN 80-7178-802-3
44. *Podrobné informace o léčebně* [online]. [cit. 2007-01-21]. Dostupné z <http://cervenydvur.cz/?page_id=3>.
45. POKORNÝ, V. a kol. *Prevence sociálně patologických jevů*. 1. vyd. Brno : Nakladatelství a vydavatelství Ústavu psychologického poradenství a diagnostiky. ISBN 80-86568-03-2
46. *Pravděpodobnost výhry při hře na automatech* [online]. Poslední aktualizace 18.2. 2005 [cit. 2007-01-26]. Dostupné z <<http://www.casino-hry.cz/sance-automaty.htm> >.
47. *Přehled výsledků výherních hracích přístrojů*[online]. 2005 [cit. 2007-03-25]. Dostupné z <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/hs.xsl/loterie_25228.html>.

48. *Přehled výsledků z provozování loterií a jiných podobných her za roky 2000 – 2005* [online]. Poslední aktualizace 11.5 . 2005 [cit. 2007-03-25]. Dostupné z < http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/hs.xsl/loterie_statistika_25988.html>.
49. Psychologie. In *Psychologie, psychoterapie, životní styl, 2006-. roč. 12, č. 5*, str. 1 – 48. ISSN 1212-9607
50. PUNČOCHÁŘ, J. a kol. *Dětské oběti hracích automatů, sborník přednášek ze 4. celosvětového celostátního semináře konaného v Brně roku 1996*. 1. vyd. Brno: Moravská typografie, 1997
51. RABOCH, J., PAVLOVSKÝ, P. *Psychiatrie*. 3. vyd. Praha: Triton, 2003. ISBN 80-7254-423-3
52. RABOCH, J., ZVOLSKÝ, P. *Psychiatrie*. 1.vyd. Praha: Galén, 2001. ISBN 80-7262-140-8
53. *Stránky určené pro gamblery* [online]. Poslední aktualizace 18.4.2001 [cit. 2007-01-25]. Dostupné z < <http://www.sweb.cz/gambling/main.htm>>.
54. SVOBODA, M. a kol. *Psychopatologie a psychiatrie pro psychology a speciální pedagogy*. 1.vyd. Praha: Portál, 2006. ISBN 80-7367-154-9
55. ŠPATENKOVÁ, N. *Krizová intervence pro praxi*. 1. vyd. Praha: Grada publishing , 2004. ISBN 80-247-0586-9
56. TUČEK, J., CHODURA, V. *Psychiatrie pro posluchače ZSF JU*. 3. vyd. České Budějovice: Jihočeská Univerzita v Českých Budějovicích, 2005. ISBN 80-7040-786-7
57. *Twenty questions* [online].[cit. 2006-10-11]. Dostupné z <<http://www.gamblersanonymous.org/20questions.html>>.

58. VÁGNEROVÁ, M. *Psychopatologie pro pomáhající profese*. 1. vyd. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-802-3

59. VODÁČKOVÁ, D. a kol. *Krizová intervence, Krize v životě člověka* 1. vyd. Praha: Portál, 2002. ISBN 80-7178-696-9

60. *Základní druhy hráčství* [online]. [cit. 2006-10-17]. Dostupné z <
<http://www.sweb.cz/gambling/druhy.htm>>.

61. *Zpráva o problematice závislosti a údaje o počtu osob s diagnózou F 63.0 v České republice* [online]. Poslední aktualizace 16.5.2006 [cit. 2007-1-21]. Dostupné z <
<http://www.202.cz/gabby/kzp/z%C3%A1vislost.htm>>.

8. KLÍČOVÁ SLOVA

Gambling

Hazardní hry

Důsledky hazardního hraní

Závislost

Patologický hráč

Bažení (craving)

9. PŘÍLOHY

Příloha 1: Dotazník na patologické hráčství organizace Gamblers Anonymous

Příloha 2: Dotazník South Oaks Gambling screen

Příloha 3 : Báseň, autorem je abstinující patologický hráč

Příloha 4: Centra pomoci

Příloha 5: Překlad z publikace „Gamblers Anonymous“

Příloha 6: Přehled výsledků z provozování loterií a jiných podobných her za roky 2000 – 2005

Příloha 7 : Přehled vsazených částek sázejícími při loteriích a jiných podobných hrách za rok 2005

Příloha 8: Počet provozovaných VHP a hodnota vybraných správních poplatků v krajích České republiky a v kasinech za roky 2003 - 2005

Příloha 9: Historické automaty

Příloha 10: Slovníček pro hráče - Casino Hry

Příloha 1: Dotazník na patologické hráčství organizace Gamblers Anonymous

1. Ztrácíte často kvůli hře čas?
2. Učinila hra váš život doma nešťastný?
3. Poškodila hra vaši pověst?
4. Cítíte po hře výčitky svědomí?
5. Hrál jste někdy proto, abyste získal peníze, jimiž byste zaplatil dluhy nebo vyřešil finanční těžkosti?
6. Zmenšilo hraní vaši ctižádost a výkonnost?
7. Když prohrajete, máte pocit, že se musíte co nejdříve vrátit a vyhrát, co jste prohrál?
8. Když vyhrajete, máte silnou touhu se ke hře vrátit a vyhrát ještě víc?
9. Hrajete často tak dlouho, dokud neprohrajete poslední peníze?
10. Půjčil jste si někdy proto, abyste financoval hru?
11. Prodal jste někdy něco, abyste financoval hru?
12. Nechce se vám používat peníze ze hry pro normální účely?
13. Způsobila hra to, že se nestaráte o prospěch rodiny?
14. Hrál jste někdy déle, než jste měl původně v úmyslu?
15. Hrál jste někdy, abyste unikl trápení a starostem?
16. Spáchal jste někdy, nebo jste někdy uvažoval o spáchání nezákonného činu, abyste financoval hru?
17. Působí vám hra potíže se spaním?
18. Vedou hádky, nespokojenost nebo zklamání k tomu, že ve vás vzniká touha hrát?
19. Když se na vás usměje štěstí, cítíte touhu to oslavit pár hodinami hry?
20. Uvažoval jste někdy o sebezničení v důsledku hry?

Spočítejte kladné odpovědi: 1-2-3-4-5-6-7-8-9-10-11-12-13-14-15-16-17-18-19-20

Patologický hráč většinou odpoví kladně na 7 nebo více otázek.

Příloha 2: Dotazník South Oaks Gambling screen

Označte prosím, který z následujících druhů hry jste ve svém životě provozoval. U každého typu zatrhnete „vůbec“, „méně než 1x týdně“ nebo „1x týdně a více“.

a/ hraní karet pro peníze: vůbec - méně než 1x týdně - 1x týdně a více

b/ sázky na koně, psí dostihy nebo jiná zvířata: vůbec - méně než 1x týdně - 1x týdně a více

c/ sázky na sportovní výsledky: vůbec - méně než 1x týdně - 1x týdně a více

d/ hra s kostkami o peníze: vůbec - méně než 1x týdně - 1x týdně a více

e/ hra v kasinu: vůbec - méně než 1x týdně - 1x týdně a více

f/ loterie, sázení čísel: vůbec - méně než 1x týdně - 1x týdně a více

g/ bingo pro peníze: vůbec - méně než 1x týdně - 1x týdně a více

h/ hra na burze, trhu s komoditami apod.: vůbec - méně než 1x týdně - 1x týdně a více

i/ tzv. výherní automaty, pokrové automaty a jiné přístroje na hazardní hru: vůbec - méně než 1x týdně - 1x týdně a více

j/ kuželky, střelba, golf nebo jiná hra vyžadující dovednost pro peníze: vůbec - méně než 1x týdně - 1x týdně a více

k/ jiné hry pracující s papírem než jsou uvedené výše: vůbec - méně než 1x týdně - 1x týdně a více

l. Jiná forma hry než ty, které jsou uvedené výše (upřesněte prosím jaká): vůbec - méně než 1x týdně - 1x týdně a více

2. S jakým největším množstvím peněz jste hrál v jediném dni?

Nikdy jsem nehrál

Do 10 Kč

Více než 10 a méně než 100 Kč

Více než 100 a méně než 1000 Kč

Více než 1000 Kč a méně než 10 000 Kč

Více než 10 000 a méně než 100 000 Kč

Více než 100 000 Kč

3. Zaškrtněte ty lidi ve svém životě, kteří mají nebo měli problém s hrou?

Otec nebo matka

Manželka nebo partner

Bratr nebo sestra

Dítě

Prarodič

Jiný příbuzný

Přítel nebo někdo jiný významný v mém životě

4. Když hrajete, jak často se vracíte zpátky druhý den, abyste nazpět vyhrál peníze, které jste prohrál?

Nikdy

Někdy (méně než v polovině případů, kdy prohraji)

Většinou, když prohraji

Pokaždé, když prohraji

5. Stalo se někdy, že jste tvrdil, že jste vyhrál, ale nebylo to tak, vlastně jste prohrál?

Nikdy (nebo jsem nikdy hazardně nehrál)

Ano, méně než v polovině případů, kdy jsem prohrál

Ano, většinou.

6. Měl jste někdy pocit, že vám hra působí problémy?

Ne

Ano

V minulosti, ale ne nyní

7. Hrál jste někdy víc, než jste chtěl?

Ano - Ne

8. Kritizovali lidé někdy Vaši hru nebo Vám říkali, že máte se hrou problém, ať už jste jim dal za pravdu nebo ne?

Ano - Ne

9. Cítil jste se někdy provinile kvůli hře nebo kvůli tomu, co se během hry stalo?

Ano - Ne

10. Cítil jste někdy, že chcete s hrou přestat, ale měl jste dojem, že to nedokážete?

Ano - Ne

11. Stalo se někdy, že jste ukrýval tikety, sázenky, vyhrané peníze nebo jiné známky hry před manželkou, dětmi nebo jinými lidmi, kteří jsou pro Vás důležití?

Ano - Ne

12. Pohádal jste se někdy s lidmi, s nimiž žijete, kvůli způsobu, jaký nakládáte s penězi?

Ano - Ne

13. Jestliže jste odpověděl na otázku 12 kladně: Týkaly se hádky kvůli penězům někdy hry?

Ano - Ne

14. Půjčil jste si někdy od někoho a peníze jste mu nevrátil kvůli hře?

Ano - Ne

15. Zameškal jste někdy práci nebo školu kvůli hře?

Ano - Ne

16. Jestliže jste si na hru nebo na placení dluhů kvůli hře půjčil, od koho, nebo kde jste si vypůjčil?

(Zaškrtněte „Ano“ nebo „Ne“ u každého bodu)

a/ z peněz na domácnost ...Ano Ne

b/ od manžela nebo manželky ...Ano Ne

c/ od jiných příbuzných i ze strany manželky ...Ano Ne

d/ od bank, spořitelén nebo kreditních společností ...Ano Ne

e/ z kreditní karty ...Ano Ne

f/ od lichvářů ...Ano Ne

g/ prodal jste akcie, obligace nebo jiné jistiny ...Ano Ne

h/ prodal jste osobní nebo rodinný majetek ...Ano Ne

i/ půjčil jste si z vlastního konta ((zaplatil jste nekrytým šekem) ...Ano Ne

j/ máte možnost půjčit si u sázkaře ...Ano Ne

k/ máte možnost půjčit si v kasinu ...Ano Ne

Hodnocení

Výsledný skór dotazníku vznikne součtem kladných odpovědí na „rizikové“ otázky:

Otázky 1, 2 a 3 se nepočítají

Otázka 4: „Většinou, když prohrají“ nebo „Pokaždé, když prohrají“

Otázka 5: „Ano, méně než v polovině případů, kdy jsem prohrál“ nebo „Ano, většinou“

Otázka 6: „Ano“ nebo „V minulosti, ale ne nyní“

Otázky 7 až 11 „Ano“

Otázka 12 se nepočítá

Otázky 13 až 15 „Ano“

Otázky 16 a/ až 16 i/ „Ano“

Otázka 16 j/ až 16 k/ se nepočítá

(celkem 20 otázek se počítá)

Celkový součet = ...

0 = žádný problém

1 až 4 body = určitý problém

5 a více bodů = pravděpodobně patologické hráčství (6)

Příloha 3 : Báseň, autorem je abstinující patologický hráč

Naděje

**Jak hloupý člověče můžeš být
vždyť sám dobře víš
že nelze zvítězit
nad strojem bez citu
jenž vzal Ti život Tvůj.**

**Vždyť on Ti vzal práci
domov i lásku
je z Tebe loutka
pouhá loutka na provázku
Tak vzbud' se a rychle se vzpamatuj!**

**Snad stokrát sis slíbil
" Již nikdy víc"
To křičel jsi kolem
snad z plných plic**

**Však stejně jsi zklamal
a je Ti to fuk
Tvé sliby - jen prázdné fráze
praskly jak bublifuk.**

**Síly máš dost , jen postav se tomu
přestaň už ničít a vrať se zas domů
kde pomocnou ruku chtějí Ti dát
začni zas žít a milovat lidi**

Ne stroje!

Příloha 4: Centra pomoci

Praha

Prim. MUDr. Karel Nešpor, CSc.
Ústavní 91
Oddělení pro léčbu závislostí (muži)
Psychiatrická léčebna v Praze-Bohnicích
181 02 Praha 8
Tel:02/ 84016231, 84016331, 84016249

Mudr. Dvořák
Oddělení pro léčbu závislostí (ženy)
pavilon 8
Tel. 02/ 84016655, 84016208 (oddělení).

Společnost pro návykové nemoci
Apolinářská 4
120 00 Praha 2.

Opava

Psychiatrická léčebna v Opavě
Olomoucká 88
Opava
Tel: 0653 695 414 , 147 , 149

Ostrava

Chvíla Libor MUDr.CSc.
Lechowiczova 4
Ostrava Mor.Ostrava
Tel: 069 6622235

Brno

Sdružení Podané ruce
Denní psychoterapeutické sanatórium - ELYSIUM
MUDr. Jiří Dolák
Hapalova 22, Brno 621 00
Tel: +420541227704
E-mail: elysium@sky.cz

USA

Gamblers Anonymous
Post Office Box 17173
Los Angeles
CA 90017
USA tel. /213/ 386-8789

Příloha 5: Překlad z publikace „Gamblers Anonymous“

Vydáno svépomocnou organizací Gamblers Anonymous v USA.)

Program uzdravení

Zde jsou kroky představující program uzdravení:

1. Přiznali jsme si, že ve vztahu k hazardní hře jsme bezmocní, že naše životy se staly nevládatelné.
2. Dospěli jsme k závěru, že Síla větší než my sami, nás může vrátit normálnímu myšlení a životu.
3. Rozhodli jsme se svěřit svoji vůli a své životy péči této Síly, jak jí rozumíme.
4. Zkoumali jsme sebe a provedli jsme nebojácně vlastní morální a finanční inventuru.
5. Přiznali jsme sobě a jiné lidské bytosti přesnou povahu svých chyb.
6. Byli jsme naprosto připraveni se těchto vad charakteru zbavit.
7. Pokorně jsme požádali Boha (jak mu rozumíme), aby naše nedostatky odstranil.
8. Udělali jsme seznam všech lidí, kterým jsme ublížili, a byli jsme svolní s tím všechny odškodnit.
9. Tyto lidi jsme přímo odškodnili, kde to bylo možné, s výjimkou situací, kde by to poškodilo je nebo jiné.
10. Pokračovali jsme v provádění osobní inventury, a když jsme udělali chybu, pohotově jsme to přiznali.
11. Prostřednictvím modlitby a meditace jsme usilovali o to, zlepšovat vědomý kontakt s Bohem, jak mu rozumíme, a modlili se pouze za to, abychom poznali jeho vůli a měli sílu ji provádět.
12. Ve všech záležitostech jsme usilovali tyto zásady uskutečňovat a toto poselství jsme se snažili předávat dalším nutkavým hráčům.

Program jednoty

Zkušenost ukázala, že pro udržení jednoty jsou důležité následující zásady:

1. Náš společný prospěch je na prvním místě, osobní uzdravení záleží na jednotě skupiny. Pojem „nutkavé hráčství“, který se v materiálech používá, byl v současnosti nahrazen pojmem „patologické hráčství“.
2. Naši vedoucí nejsou než důvěryhodní služebníci, nevládnou.
3. Jedinou podmínkou členství v Anonymních hráčích je touha přestat hazardně hrát.
4. Každá skupina se řídí sama s výjimkou záležitostí týkajících se jiných skupin nebo Anonymních hráčů jako celku.
5. Smysl Anonymních hráčů je jediný – předávat toto poselství nutkavým hráčům, kteří dosud trpí.
6. Anonymní hráči nesmí propůjčovat své jméno žádnému vnějšímu podniku nebo zařízení, ani ho podporovat nebo financovat, aby nás problém peněz, vlastnictví nebo prestiže neodváděl od našeho prvotního účelu.
7. Každá skupina Anonymních hráčů má být plně soběstačná a odmítat příspěvky zvenčí.
8. Anonymní hráči mají navždy zůstat neprofesionální, ale naše střediska poskytující služby mohou zaměstnávat specializované pracovníky.
9. Anonymní hráči, jako takoví, nemají být organizováni, ale můžeme vytvářet rady nebo výbory přímo zodpovědné těm, kterým slouží.
10. Anonymní hráči nemají určitý názor na zevní záležitosti, proto organizace Anonymních hráčů nesmí být vtahovaná do veřejných sporů.
11. Naše vztahy k veřejnosti jsou spíše založeny na tom, že lidi přitahujeme, než abychom je přesvědčovali. Vždy potřebujeme zachovávat osobní anonymitu, ať na úrovni tisku rozhlasu, filmu nebo televize.
12. Anonymita je duchovním základem Anonymních hráčů, který nám vždy připomíná, že principy je třeba stavět výše než osobnosti.

Příloha 6: Přehled výsledků z provozování loterií a jiných podobných her za roky 2000 – 2005

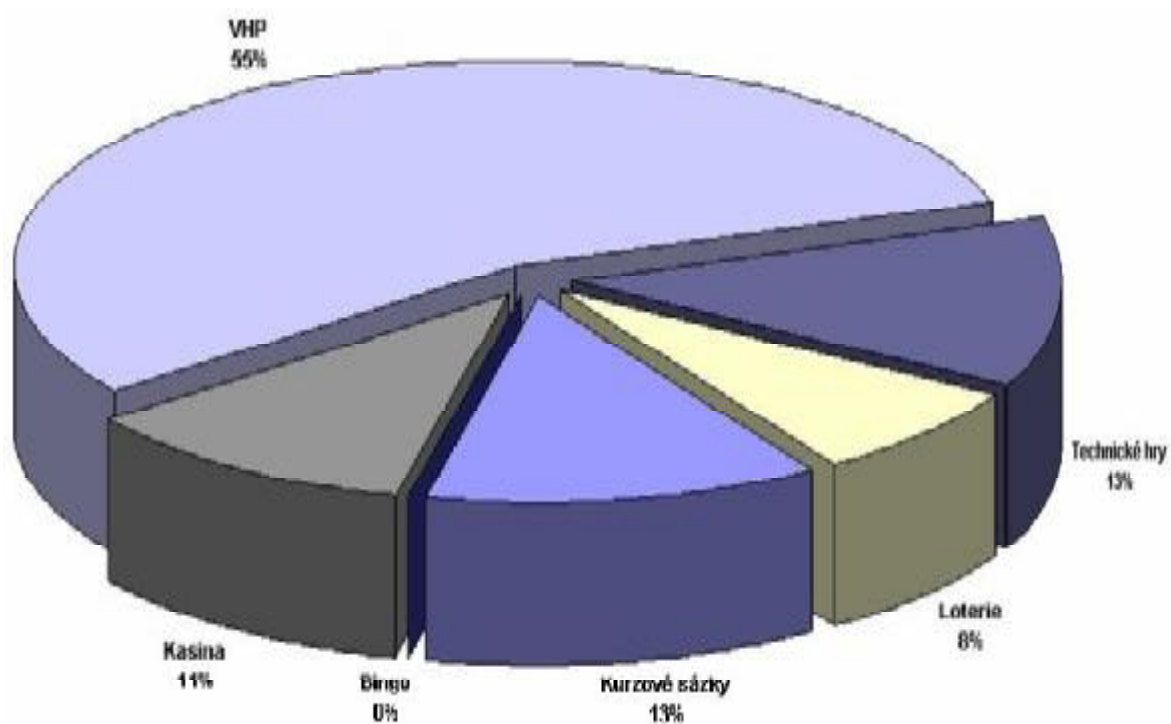
VPÚ - veřejně prospěšné účely, VHP - výherní hrací přístroje

v mil Kč.

	Rok	Vsazeno	Vyplaceno	Příjmy ze hry	Správní poplatky a státní dozor	VPÚ
Loterie	2000	6 908,5	3 400,0	3 508,5	62,5	899,9
	2001	6 166,1	3 059,3	3 106,8	50,1	952,6
	2002	6 808,1	3 493,7	3 314,4	58,3	990,0
	2003	6 963,4	3 488,1	3 475,3	89,7	1 034,0
	2004	6 019,3	2 941,9	3 077,4	85,7	1 094,8
	2005	6 921,7	3 360,9	3 560,7	56,1	1 290,9⁹
Kursové sázky	2000	6 833,1	6 094,4	738,6	41,9	70,3
	2001	8 072,9	7 116,2	956,7	48,4	97,4
	2002	9 538,6	8 336,9	1 201,6	54,5	148,7
	2003	11 186,9	10 096,2	1 090,7	53,6	111,7
	2004	10 627,3	9 150,0	1 477,3	57,7	177,9
	2005	11 375,6	10 031,9	1 343,7	58,7	154,5
Bingo	2000	226,7	158,6	68,1	6,8	4,1
	2001	221,4	155,0	66,4	6,6	3,6
	2002	201,8	141,2	60,5	6,1	3,3
	2003	202,6	141,8	60,8	6,1	3,3
	2004	198,7	139,1	59,6	6,0	3,2
	2005	198,7	139,1	59,6	6,0	3,9
Kasina	2000	10 563,8	8 474,2	2 089,6	230,3	168,7
	2001	10 610,4	8 369,9	2 240,5	246,5	178,2
	2002	10 074,1	7 815,1	2 259,0	248,5	179,4
	2003	10 051,4	7 941,1	2 110,3	232,1	164,2
	2004	10 980,1	8 818,6	2 161,2	237,4	171,9
	2005	10 074,1	8 104,3	1 967,1	216,4	161,1
VHP	2000	35 546,0	27 370,0	8 176,0	1 240,0	440,0
	2001	38 328,0	29 509,0	8 819,0	1 352,0	480,0
	2002	41 200,0	30 904,0	10 296,0	1 405,0	490,0
	2003	44 160,0	33 120,0	11 040,0	1 516,0	510,0
	2004	47 760,0	35 820,0	11 940,0	1 644,0	520,0
	2005	50 098,0	37 574,0	12 524,0	1 709,0	550,0^{**}
Technické hry	2000	417,2	239,9	177,5	19,5	11,3
	2001	849,3	506,1	343,2	37,8	25,6
	2002	2 067,8	1 487,1	580,7	63,9	46,8
	2003	5 423,1	4 308,0	1 115,1	111,7	94,2
	2004	9 010,1	7 298,0	1 712,1	188,4	146,3
	2005	11 989,9	9 837,6	2 152,4	237,4	181,8
CELKEM	2000	60 495,3	45 737,1	14 758,3	1 601,0	1 594,3
	2001	64 248,1	48 715,5	15 532,6	1 741,4	1 737,4
	2002	69 890,4	52 178,0	17 712,2	1 836,3	1 858,2
	2003	77 987,4	59 095,3	18 892,1	2 009,2	1 917,5
	2004	84 595,5	64 167,6	20 427,7	2 219,2	2 114,1
	2005	90 658,1	69 047,8	21 607,5	2 283,6	2 342,2

Zdroj: Ministerstvo financí

Příloha 7 : Přehled vsazených částek sázejícími při loteriích a jiných podobných hrách za rok 2005

Zdroj: Ministerstvo financí

Příloha 8: Počet provozovaných VHP a hodnota vybraných správních poplatků v krajích České republiky a v kasinech za roky 2003 - 2005

Krajský úřad	2003		2004		2005	
	Počet přepočtených VHP na kalendářní rok (ks)	Výběr správních poplatků (tis Kč)	Počet přepočtených VHP na kalendářní rok (ks)	Výběr správních poplatků (tis Kč)	Počet přepočtených VHP na kalendářní rok (ks)	Výběr správních poplatků (tis Kč)
Jihočeský	2 160	71 286	2 431	80 956	2 587	85 502
Jihomoravský	4 589	150 206	4 792	157 844	5 217	170 978
Karlovarský	2 014	67 002	2 013	67 472	2 125	71 624
Královohradecký	2 169	70 866	2 159	70 744	2 314	73 790
Liberecký	2 078	68 272	2 152	70 866	2 299	75 418
Moravskoslezský	5 744	187 438	5 834	193 078	6 278	200 896
Olomoucký	2 394	78 340	3 186	109 646	2 744	90 260
Pardubický	1 694	55 254	1 750	57 296	1 841	60 400
Plzeňský	2 120	69 702	2 364	78 212	2 553	84 454
Mag. hl. m. Prahy	6 372	209 998	6 787	223 868	7 112	232 890
Sředočeský	4 788	156 826	5 013	164 654	5 610	184 580
Ústecký	4 338	143 910	4 963	163 778	5 024	167 268
Vysočina	1 352	44 136	1 435	47 236	1 512	49 590
Zlínský	2 325	75 664	2 364	77 826	2 427	79 234
Ministerstvo financí (kasina)	2 093	67 388	2 504	81 388	2 543	82 510
Celkem	46 230	1 516 288	49 747	1 644 864	52 186	1 709 394

Zdroj: Ministerstvo financí

Příloha 9: Historické automaty

Zdroj: firma Gabby spol. s r.o.

Příloha 10: Slovníček pro hráče - Casino Hry

Action (Akce) – Peníze vsazené hráčem v průběhu celého hraní.

Active Player (Aktivní hráč) – V pokeru se jedná o hráče, který je stále ve hře.

Aggregate Limit (Celkový limit) – Celkový limit výplat výher pro jednu hru v daném kasinu.

Aggregate Winnings (Celková výhra) – Celková vyhraná částka.

All or Nothing (Všechno nebo nic) – V Kenu se jedná o tiket, který vyhrává pouze tehdy, pokud jsou tažena všechna či naopak žádné z vybraných čísel.

Anchor Man (Finišmen) – V Blackjacku se jedná o hráče sázejícího v poslední sekci stolu – říká se, že „finišuje“ hru.

Arm (Ruka) – V kostkách se jedná o hráče, který má schopnost hodit kostky tak, že změní pravděpodobnost, která v této hře standardně platí. Takovýto hráč je nazýván „rukou“ a není obvykle u krupiérů příliš populární.

Bag – Anglický termín používaných v kasinech pro „jeden tisíc“. Např. „Three bag“ tedy znamená tři tisíce.

Bank – V karetních hrách se jedná o rozdávajícího.

Barred (Zapovězený) – Totéž co Zakázaný. V kasinu nepovolený.

Bet (Sázka) – Vsazená částka.

Blackjack – Karetní hra, při které hráči hrají proti rozdávajícímu a snaží se dostat pokud možno co nejbližší součtu 21 bez toho, že by jej přesáhli. Blackjack rovněž znamená dvojici karet, které dávají přesně součet 21.

Blind Bet (Sázka naslepo) – V pokeru se jedná o sázku, kterou hráč učiní bez toho, že by se podíval na kteroukoli ze svých karet.

Camouflage (Kamufláž) – Cokoli, co hráč udělá, aby skryl své aktivity před zraky kasina.

Card Shark – Zkušený hráč karetních her.

Croupier (Krupiér) – Jiný výraz pro rozdávajícího používaný v Baccaratu a ruletě.

Player (Hráč) – Hazardní hráč v kasinu.